

VASA UNIVERSITET

Filosofiska fakulteten

Linda Storås

Helt fucking killercrazy
Integrerad språkväxling i tre ungdomsromaner

Avhandling pro gradu i modersmålet svenska

Vasa 2015

INNEHÅLL

TABELLER	2
FIGURER	3
SAMMANFATTNING	4
1 INLEDNING	6
1.1 Syfte	7
1.2 Material	9
1.2.1 Författaren Jenny Jägerfeld	10
1.2.2 De tre romanerna i studien	10
1.3 Metod	11
2 UNGDOMSSPRÅK OCH UNGDOMSLITTERATUR	17
2.1 Vem är ung?	17
2.2 Det flerspråkiga ungdomsspråket	19
2.2.1 Slangspråk och andra kännetecknande drag	21
2.2.2 Användningen av främmande språk	23
2.2.3 Röstförställningar, taltempo och samtalsstil	27
2.2.4 Det skrivna ungdomsspråket	29
2.3 Ungdomslitteratur i Sverige	30
3 SPRÅKVÄXLING I SKÖNLITTERATUR	34
3.1 Att analysera litterär flerspråkighet	37
3.2 Tidigare forskning	40
4 SPRÅKVÄXLING – FREKVENNS, SPRÅKFÖRDELNING OCH MARKERING	42
4.1 Språkväxlingsfrekvens i de tre romanerna	42

4.2 Språkväxling integrerad i meningar och fraser	44
4.2.1 Mycket stark markering	45
4.2.2 Stark markering	45
4.2.3 Relativt stark markering	47
4.2.4 Svag markering	48
4.2.5 Obefintlig markering	51
4.3 Språkväxling på ordnivå	51
4.3.3 Relativt stark markering	52
4.3.4 Svag markering	53
4.3.5 Obefintlig markering	54
5 SPRÅKVÄXLING SOM MEDEL FÖR ETT LITTERÄRT UNGDOMSSPRÅK	55
5.1 Ordlekar	55
5.2 Svordomar och kraftuttryck	59
5.3 Hälsningsfraser och tilltalsformer	60
5.4 Hyperboler och dramatik	61
5.5 Betoning av gemenskap eller motåsikt	64
5.6 Traditionellt tabubelagda teman	66
5.7 Distansering	67
6 SLUTDISKUSSION	69
LITTERATUR	73
BILAGA	79
TABELLER	
Tabell 1. Förekomsten av språk och integrerad språkväxling i romanerna	43
Tabell 2. Språkfördelning i hela meningar och fraser	44
Tabell 3. Språkfördelning på ordnivå i romanerna	52

FIGURER

Figur 1. Grader av markering i språkväxlingssekvenser	38
Figur 2. Analysmodell för litterär flerspråkighet enligt Eriksson och Haapamäki	39

VASA UNIVERSITET**Filosofiska fakulteten****Författare:**

Linda Storås

Avhandling pro gradu:*Helt fucking killercrazy*

Integrerad språkväxling i tre svenska ungdomsromaner

Examen:

Filosofie magister

Ämne:

Modersmålet svenska

Årtal:

2015

Handledare: Karita Mård-Miettinen & Siv Björklund

SAMMANFATTNING:

Huvudsyftet med min avhandling är att undersöka i vilken mån och på vilket sätt författaren Jenny Jägerfeld använt sig av integrerad språkväxling för att ge sken av ett autentiskt ungdomsspråk i sina tre ungdomsromaner. Språkväxling innebär att inslag på andra språk än huvudspråket förekommer i romanerna, och de integrerade språkväxlingarna innehåller interaktion mellan två eller flera språk. Av särskilt intresse har integreringen på ordnivå varit, eftersom romankaraktärerna använder sig av kreativa ordformer som *old school-rullstol*. Denna undersökning skiljer sig från tidigare forskning om skönlitterär språkväxling eftersom den inte berör minoritetslitteratur eller språkliga minoriteter, utan fokuserar på hur ungdomsspråket återges i ungdomslitteraturen.

Romanernas 837 sidor innehåller 339 integrerade språkväxlingssekvenser på sju olika språk. Som stöd för min analys har jag använt mig av Eriksson och Haapamäkis modell, i vilken man diskuterar form, funktion och kommunikativ kontext. För att identifiera språkväxling har jag använt mig av *Svenska Akademiens ordlista* – de ord som denna ordlista inte tar upp är inte etablerade i svenskan och kan således anses vara språkväxlingar. Enligt denna princip har ord som *popcorn* och *catwalk* inte excerperats.

Språkväxlingssekvenserna i romanerna har markerats genom förklaringar och typologiska markeringar och mer sällsynta översättningar. Min undersökning visar dock att om en typologisk markör förekommer beror det oftare på romanernas uppbyggnad än på att det förekommer språkväxling. Resultaten kan dock inte anses vara generaliserbara med tanke på att materialet endast omfattar romaner av en och samma författare. Däremot speglar de ett flerspråkigt ungdomsspråk, och ger en inblick i hur flerspråkighet kan återges i litteratur.

NYCKELORD: Ungdomsspråk, ungdomslitteratur, språkväxling, flerspråkighet

1 INLEDNING

I många år var den svenska ungdomslitteraturen ett avslutat och bortglömt kapitel för mig, men i samband med att jag inledde mina studier i svenska vid Vasa universitet fick jag åter upp ögonen för den. När jag under kursen Flerspråkighet i skönlitteratur hittade många främmande ord och uttryck i ungdomsromanerna vi läste visste jag att jag redan hade säkrat ett tema för min kandidat- och magisteravhandling.

Måhända har ungdomsromanerna alltid innehållit språkliga avvikelser av det här slaget, men jag läste dem förstås inte som blivande språkexpert då jag var 15. Därför är det mycket intressant att nu, som 22-årig avhandlingsskribent, analysera förekomsten av språkväxling i tre romaner av en författare, Jenny Jägerfeld, som debuterade när jag själv läste ungdomslitteratur som om mitt liv hängde på det.

Jenny Jägerfeld är i dag en betydande aktör inom svensk ungdomslitteratur, inte minst med tanke på att hon år 2010 tilldelades det prestigefyllda litteraturpriset Augustpriset för bästa barn- och ungdomsbok (Jägerfeld 2010b). Jag presenterar Jägerfeld kortfattat i avsnitt 1.2.1. I min kandidatavhandling analyserade jag förekomsten av språkväxling i hennes senaste roman *Jag är ju så jävla easy going* (Storås 2014). Jag bestämde mig sedan för att i min avhandling pro gradu fortsätta på samma tema och analysera samtliga romaner av Jägerfeld.

I denna avhandling analyserar och diskuterar jag förekomsten av flerspråkighet i tre litterära verk. Språkväxling innebär att man använder sig av flera olika språk i tal eller skrift – det kan röra sig om några få ord och idiom eller om långa sekvenser (Eriksson & Haapamäki 2011: 45). Jag har valt att exciperera endast de språkväxlingar som i enlighet med Eriksson och Haapamäkis (2011) teori kan anses vara integrerade. Jag presenterar teorin närmare i kapitel 4.

Enligt Lilius (1989) är författarna tvungna att i en flerspråkig miljö som Finland ta ställning till språkmöten, men i en enspråkig situation är det mycket osannolikt att en författare skulle ställas inför ett språkval (1989: 117). Forskning om litterär

flerspråkighet har därför länge berört minoritetslitteraturen och minoritetsspråken. Man har bland annat undersökt förekomsten av meänkieli i Mikael Niemis romaner (se t.ex. Landqvist 2012b) och diskuterat finska inslag i Annika Luthers finlandssvenska ungdomsromaner (se Rantala 2010).

Min avhandling skiljer sig från tidigare forskning eftersom jag fokuserar på det i romanerna återgivna ungdomsspråket, som kan antas ha influenser från många olika språk. Här är det inte fråga om språkväxling till, eller för den delen från, något av författarlandets minoritetsspråk.

1.1 Syfte

Syftet med min undersökning är att klargöra hur, och i vilken mån, författaren Jenny Jägerfeld använder sig av integrerad språkväxling i sina romaner. *Språkväxling* innebär att författaren använder sig av andra språk, eller varieteter av ett och samma språk, i kombination med huvudspråket. Det kan röra sig om längre avsnitt eller om bara några få ord. (Eriksson & Haapamäki 2011: 45)

För definitionen av *integrerad språkväxling* använder jag mig av Eriksson och Haapamäkis (2011) modell – enligt den kan man se språkväxlingssekvenser som syntaktiskt integrerade eller icke-integrerade (Eriksson & Haapamäki 2011: 48). Det rör sig således om att avgöra huruvida sekvensen har anpassats till huvudspråkets meningsbyggnad eller struktur, eller om den är fullkomligt fristående. Exempel 1 visar en integrerad språkväxling ur materialet.

- (1) Plain vidrigt också, för den delen. (Jägerfeld 2010: 9)

I min analys har jag valt att se meningar innehållande uttryck både på svenska och på andra språk, såsom i exempel 1, som integrerad språkväxling, vilket innebär att jag kommer att utesluta meningar som helt och hållet har skrivits på ett främmande språk – för att språkväxlingen ska kunna anses vara integrerad inuti meningen måste ett språk

samverka med ett annat, vilket är omöjligt om meningen är skriven på ett enda språk. Exempel 2 visar en icke-integrerad språkväxlingssekvens, som alltså inte har excerperats i undersökningen.

- (2) Have a nice day please! Ah, wait little! You know your bother told me that he is named Karl, Karl like your king, and he said that his name you sometimes call is Kalle, K-A-L-L-E, or spellt [sic] with 'c' so is C-A-L-L-E, the same as spanish 'calle' you know street! We say 'caje' you know like Calle 31 de Agosto! This street hotel is on! I thought very funny! (Jägerfeld 2006: 186)

I exempel 2 rör det sig om en fristående språkväxling eftersom engelskan och spanskan inte interagerar med romanernas huvudspråk svenska.

Jag undersöker vidare hur frekvent den integrerade språkväxlingen förekommer i romanerna, samt vilka språk det är fråga om. Jag lägger även vikt vid hur språkväxlingen har markerats, helt i enlighet med Eriksson och Haapamäkis (2011) modell. Olika markeringstyper, såsom kursiveringar och översättningar, kan göra läsaren uppmärksam på att en språkväxling förekommer, och på så sätt kan läsningen underlättas med hjälp av markering. Jag diskuterar detta i kapitel 4 utgående från figur 1.

Jag studerar också språkväxlingens funktion, eftersom jag undersöker språkväxlingen i romanerna som ett kännetecknande drag för dagens ungdomsspråk. Enligt Kotsinas (1994: 69) använder ungdomar nämligen såväl ord som längre avsnitt ur andra språk för att understryka en grupsamhörighet eller en gemensam upplevelse. Jag antar alltså att Jägerfeld, liksom exempelvis den finlandssvenska författaren Emma Juslin (Malmio 2011: 310), använt sig av språkväxling för att imitera talat ungdomsspråk.

Jag förväntar mig att engelskan kommer att framträda mest frekvent eftersom ungdomar anser att det är ett högprestigespråk (Börestam & Huss 2001: 78). Språket är en del av ungdomskulturen och ungdomar lär sig genom film, tv och musik (Kotsinas 2003: 259). Engelska inslag kommer av samma anledning förmodligen inte att översättas eller markeras på något annat sätt i texten, i motsats till eventuella andra språk. Jag antar att

språkväxlingssekvenser på andra språk kommer att markeras i högre grad eftersom de inte har samma status som engelskan.

1.2 Material

Romanerna som analyseras i undersökningen heter *Hål i huvudet*, *Här ligger jag och blöder* och *Jag är ju så jävla easy going* och är skrivna av Jenny Jägerfeld (2006, 2010a, 2013). Den typiska huvudkaraktären i Jägerfelds böcker är en ung kvinna med attityd och ett problemrikt känslö- och/eller familjeliv. Romanerna innehåller ofta även svart humor. Se avsnitt 1.2.2 för en kort presentation av respektive roman.

Romanerna omfattar sammanlagt 837 sidor som jag noga studerat. De innehåller sammanlagt 340 språkväxlingssekvenser, som är integrerade enligt den definition jag använder mig av i min avhandling. En sekvens kan i denna avhandling avse såväl ett ord som en kortare eller längre fras, eller ett idiom, där olika språk möts. Sekvensen ska dock förekomma inne i en mening, det vill säga före punkt.

Under arbetet med materialinsamlingen har jag kunnat konstatera att det förekommer såväl latent (dvs. ett annat språk är tydligt närvarande även om det inte används explicit i texten) som manifest språkväxling (dvs. konkret växling till ett annat språk än huvudspråket) i de tre romanerna. (Eriksson & Haapamäki 2011: 45f) För den här undersökningen har den latent språkväxlingen dock ingen betydelse eftersom den är fristående och inte integrerad. Den latent språkväxlingen kommer därför inte att omnämnas i någon vidare grad.

Eriksson & Haapamäki (2011) konstaterar att språkväxling är särskilt vanlig i minoritetslitteratur och multietnisk litteratur, det vill säga i romaner där språkproblematik kan anses vara ett centralt tema (2011: 43). Miljön i de romaner jag undersöker är mestadels svensk (om man bortser från de resor som huvudkaraktärerna gör), och man brottas egentligen inte med någon form av språkproblematik. Inga språk

omnämns som minoritets- eller majoritetsspråk. Lilius (1989: 117) menar att författare saknar skäl att göra språkval i enspråkiga litterära miljöer, men allt tyder på att de väljer att göra det ändå.

1.2.1 Författaren Jenny Jägerfeld

Jenny Jägerfeld är utbildad psykolog men ägnar sig också åt att skriva ungdomsböcker. År 2006 kom hennes debutroman och fyra år senare tilldelades hon det prestigefyllda Augustpriset för sin roman *Här ligger jag och blöder*. Jägerfelds senaste roman *Jag är ju så jävla easy going* utkom hösten 2013. (Jägerfeld 2010b)

Jenny Jägerfeld har nominerats till och vunnit ett antal priser under årens lopp. Hennes romaner är översatta till en mängd olika språk, däribland finska, norska, danska, engelska och tyska. Hon är frilansskribent och har skrivit krönikor för många stora svenska tidningar och åker dessutom omkring i skolor och föreläser om skrivande. Därtill lektörläser hon såväl skönlitteratur som facklitteratur om psykologi. (Jägerfeld 2010b)

1.2.2 De tre romanerna i studien

Jägerfelds debutroman (*Hål i huvudet*) från 2006 handlar om 23-åriga Minou vars pojkvän precis dumpat henne genom en ljudinspelning, eftersom han är övertygad om att hon inte skulle låta honom tala till punkt vid ett möte ansikte mot ansikte. Olycklig reser hon till Spanien för att ta itu med sitt brustna hjärta och glömma bekymren för en stund. Där träffar hon en kille som hon kallar Satan, och reser småningom vidare till Berlin med en ny bekantskap. Minou är med andra ord synnerligen spontan.

Med tanke på handlingen har romanen förstås en del spanska och tyska inslag, vilka kan anses vara naturliga med tanke på omgivningen och de säger därför inte särdeles mycket om ungdomsspråket. Däremot omnämns dessa språk ofta som språk som Minou träffat på under skoltiden, och eftersom skolan är en stor del av ungdomars liv ser jag dem ändå som något slags indikation på ungas flerspråkiga verklighet.

Det var för *Här ligger jag och blöder* som Jägerfeld år 2010 tilldelades Augustpriset för bästa barn- och ungdomsbok. Romanen handlar om 16-åriga Maja som av en händelse råkar såga av sig en bit av sin tumme under en gymnasielektion. Omgivningen accepterar inte händelsen som ett misstag utan antar att Maja avsiktligt försökt skada sig själv, vilket ställer till med bekymmer. När Majas mamma dessutom försvinner vänds hela hennes värld upp och ned.

Huvudpersonen i romanen har en mamma med tyskt ursprung. Det märks förstås genom några språkväxlingssekvenser och namn. I övrigt innehåller romanen många kulturella språkväxlingar, det vill säga långa citat ur låtar, namn på tidningar, böcker, artister, genrer och så vidare. I avsnitt 1.3 beskriver jag mer detaljerat om, och i så fall hur, dessa har excerperats.

Hösten 2013 kom Jenny Jägerfelds senaste roman, *Jag är ju så jävla easy going*, som handlar om Joanna, en 18-åring med ADHD. Joannas familj har det rätt torftigt ekonomiskt och eftersom hennes mamma vägrar inse att hennes författarkarriär är över och skaffa sig ett riktigt jobb blir Joanna småningom tvungen att ge upp sin ADHD-medicin. Joanna råkar då i trubbel med en knarklangare som hon stjälar pengar av för att kunna köpa sin medicin och på så sätt äntligen kunna tänka klart. Som om inte allt detta vore nog förälskar sig Joanna i en tjej vid namn Audrey.

1.3 Metod

Studien har såväl kvalitativa som kvantitativa drag. Den omfattar en ingående och detaljerad analys av specifika exempel på språkväxling, där fokus ligger på integrering och markering. Denna kvalitativa metod krävs som ett inledande steg i forskningen som också är kvantitativ – för att jag ska kunna avgöra hur frekvent språkväxling egentligen förekommer i romanerna måste jag först kunna karaktärisera den (Wallén 1996: 73).

Den främsta metoden för undersökningen är kvalitativ närläsning. Jag har läst romanerna flera gånger och markerat alla språkväxlingar för att sedan gå igenom dem var för sig och med hjälp av trettonde upplagan¹ av Svenska Akademiens ordlista (2006) avgöra huruvida det rör sig om ett icke-etablerat uttryck. Dessutom har jag även uteslutit alla de språkväxlingar som jag inte anser vara integrerade vare sig på menings- eller ordnivå, såsom exempel 3.

(3) **Scheisse!** (Jägerfeld 2010: 170)

Svordomen i exempel 3 är på tyska och romanens huvudspråk är svenska, men jag har ändå valt att inte excerpera sekvensen eftersom den enligt min definition (se avsnitt 1.1) är fristående eftersom tyskan inte möter svenskan innanför meningen, det vill säga före punkt.

Jag har också funderat på huruvida språkväxlingarna är markerade eller ej. Att avgöra om det rör sig om en typologisk markering eller ej har inte varit komplicerat eftersom det är något som man kan avgöra med blotta ögat. Svårigheten ligger dock i att avgöra vilka markörer som används för att markera språkväxling och inte för att markera exempelvis rubriksättning, som i exempel 4.

(4) **Casha in** (Jägerfeld 2013: 78)

Frasen i exempel 4 är en språkväxlingssekvens, men fetstilen har använts för att betona att det rör sig om en rubrik och troligen inte för att understryka att det rör sig om ett språkmöte mellan svenskan och engelskan. På samma sätt finns det språkväxlingar som kursiverats (troligen) huvudsakligen för att de är en del av någon karaktärs tankar eller minnen. Det sker också då karaktärerna läser eller skriver något. Se exempel 5.

---

¹ Under arbetet med avhandlingen har den fjortonde upplagan av ordlistan utgivits, men eftersom allt material vid det laget var insamlat, och till viss del även analyserat, använder jag mig ändå av den äldre upplagan. Dessutom var den trettonde upplagan av SAOL gällande när de tre romanerna skrevs. En del av de ord och uttryck som i denna magisteravhandling ses som språkväxlingar kan alltså mycket väl vara etablerade i svenskan enligt Svenska Akademien år 2015.

(5) *Love on you, hälsar Lakritsfantomen* (Jägerfeld 2006: 303)

I exempel 5 har kursiveringen använts huvudsakligen eftersom det rör sig om en skriven anteckning. Eftersom det vid första anblicken kan vara svårt att avgöra vilken funktion varje markering har, har jag för säkerhets skull har jag excerperat alla språkväxlingssekvenser som innehåller typologiska avvikelser som fetstil, versaler och kursivering. Jag diskuterar deras olika funktioner och ger fler exempel i kapitel 4.

För analysen använder jag mig av de definitioner och tankar som Harriet Eriksson och Saara Haapamäki (2011) samlat i sin artikel Att analysera litterär flerspråkighet. Artikeln och deras föreslagna analysmodell beskrivs mer ingående i kapitel 4. Jag har valt att använda mig av deras artikel som stöd för min analys, trots att den kritiserats för att vara bristfällig (se t.ex. Landqvist 2012b: 12) eftersom den i skrivande stund är en av få i sitt slag.

I någon mån har definitionerna modifierats – enligt Eriksson och Haapamäki (2011: 47) handlar det om ”språkväxlingens grammatiska anpassning till romanens huvudspråk”, men i min undersökning räcker det att det inuti en mening eller ett ord sker en interaktion mellan svenskan och ett eller flera andra språk för att växlingen ska kunna ses som integrerad. Jag har alltså inte lagt någon vikt vid huruvida växlingen integrerats korrekt enligt svenska grammatikregler vid excerperingen av materialet, förutom vad gäller integrering på ordnivå. De kan nämligen omfatta exempelvis en ändelse som är svensk, även om ordet i sig exempelvis är engelskt, som i exempel 6.

(6) [...] framme vid whiteboarden (Jägerfeld 2010: 179)

Språkväxlingen i exempel 6 är integrerad enligt Eriksson och Haapamäkis (2011) definition. För min egen definition räcker det att svenskan och engelskan förekommer i ett och samma ord (eller om det rör sig om en längre fras: i en och samma mening), men jag diskuterar även den form av morfologisk anpassning som förekommer i exempel 6.

Jag har förlitat mig på mina egna språkkunskaper och kunnat känna igen och urskilja engelska, tyska, italienska, franska, spanska, finska och latin i romanerna. Eftersom jag inte upplevt några av språken som problematiska att känna igen har jag inte tagit hjälp av någon utomstående för att kunna identifiera dem. Det finns dock problemfall, såsom exempel 7 nedan.

(7) nummero (Jägerfeld 2013: 41)

Problemet med den förmodade språkväxlingen i exempel 7 är att den går att analysera på ett flertal sätt. Det kan å ena sidan vara ett slanguttryck för nummer, eftersom –o är ett vanligt slangsuffix (*pucko*). I så fall sker ingen språkväxling inne i ordet. Men å andra sidan kan det också vara finskans eller italienskans *numero* som fått en försvenskad stavning. I denna avhandling stannade jag dock för att se ordet som en växling mellan italienska och svenska, eftersom det är mer osannolikt att karaktärerna skulle använda sig av finska än av italienska. Jag har heller inte funnit några belägg för att ordet i fråga används som ett slanguttryck.

Jag har, liksom i min kandidatavhandling, inte excerperat namn på böcker, städer, länder, klädmärken eller artister om dessa namn inte på något sätt frångits sin status som egennamn genom att författaren använt sig av liten begynnelsebokstav och/eller svensk böjningsform. Det innebär att jag excerperat ”twitter” och ”conversen” medan exempelvis ”*The Psychologist*” (författarens kursivering), ”Facebook” och ”Lucky strike” lämnats utanför undersökningen.

Jag har dessutom valt att inte se dialog som integrerad språkväxling trots att dialogen många gånger inte innehåller någon punkt och själva meningen alltså i praktiken fortsätter även efter att karaktären i fråga talat klart. Se exempel 8 nedan.

(8) – I doubt it, säger Karl och lägger av ett stort garv och Satan skrattar också till, förvånat. (Jägerfeld 2006: 126)

I exempel 8 kan man per definition se ”I doubt it” som ett engelskt inslag i en mening på huvudspråket svenska. Eftersom det ändå är ett konkret uttalande och fortsättningen ”säger Karl [...]” är en upplysning till läsaren har jag valt att hålla dem isär och i stället se den engelska delen som fristående.

Av samma anledning har jag heller inte räknat språkväxlingar som följer efter ett kolontecken som integrerad språkväxling. Se exempel 9 nedan.

(9) Nej, han sa: ”Leave the cannoli. Take the gun.” (Jägerfeld 2006: 115)

I exempel 9 ovan räknar jag alltså inte det engelska citatet som integrerat i den svenska meningen, utan som en separat och fullkomligt fristående mening som följer efter en svensk.

Alla tre romaner innehåller utdrag ur låttexter (se exempel 10). Dessa är dock enspråkiga och samverkar inte med romanernas huvudspråk. Därför har jag inte kunnat exciperera dem som integrerad språkväxling, och jag kommer alltså inte att ta upp dem vidare i denna avhandling trots att de kan anses vara ett vanligt drag i ungdomsspråket.

(10) *Aisha Aisha – passing me by*
Aisha Aisha – my my my
Aisha Aisha – smile for now
Aisha Aisha – in my life (Jägerfeld 2013: 223)

I romanerna förekommer, förutom varumärken och bok- och låttitlar, ett stort antal namn med utländsk klang, t.ex. ordlekarna ”Majalainen”, ”James Deanskt” och ”Maja Müller-Knüller”. Dessa har jag valt att inte räkna som språkväxling, trots att till exempel Landqvist (2012: 146) valt att se dem som ledtrådar till den språkliga miljön, i enlighet med Erikssons & Haapamäkis analysmodell (2011: 46). Jag anser inte att de är lika väsentliga med tanke på språkväxling som ett drag i ungdomsspråket.

Även om namn på personer (Audrey, Audrey Hepburn), band (The Cure), böcker (L’Etranger), filmer (Breakfast at Tiffany’s) och varumärken (iPhone, Thin) säger

mycket om den språkliga miljön och livet som ung, är jag mer intresserad av hur språkväxling används i romanens ungdomsspråk än hur språkväxlingen reflekterar den språkliga miljön.

För att få en djupare förståelse för språkväxlingen i romanerna har jag valt att intervjua författaren per e-post. Det rör sig om en strukturerad intervju med färdigt formulerade frågor (McLeod 2014). Se bilaga. Jag uppmanade Jägerfeld att utveckla frågeställningarna ytterligare om det fanns något att tillägga. Även om jag i analysen inte närmare kommer att diskutera språkväxlingens funktion i verken anser jag att det är viktigt att i en undersöknings-kontext som denna klargöra vilka språkkunskaper författaren i fråga har, eller anser sig ha (Jfr Haapamäki & Eriksson 2011: 44).

Eftersom jag gjorde intervjun efter att jag samlat in materialet och skrivit teoriavsnittet var jag väl insatt i såväl romanerna som i ungdomsspråket och kunde forma intervjufrågorna utifrån detta. Temaområden som diskuteras i intervjun är författarens egna språkkunskaper och språkvanor, kännetecknande drag för ungdomsspråket, exkludering och läsarreaktioner.

Jag använde mig av ett lättförståeligt språk, vilket anses vara viktigt vid intervjuer, (McLeod 2014) och hade på förhand berättat om forskningsområdet för att intervjupersonen skulle kunna ge så relevanta svar som möjligt. Intervjufrågorna berör författarens egna språkkunskaper, men också huruvida författaren själv använder sig av liknande kreativa strukturer i sitt tal som karaktärerna i hennes romaner. Spontaniteten i språkanvändningen i romanerna behandlades också. Intervjusvaren används i resultatredovisningen i analyskapitlet som stöd för att presentera och diskutera exemplen.

Eftersom jag undersöker romaner av en och samma författare blir resultaten inte direkt generaliserbara. Däremot kan de definitivt säga något om språket i dagens svenska ungdomslitteratur, och ännu mer om det språk som Jenny Jägerfeld använder sig av i sina romaner. Resultaten kan också vara till hjälp vid eventuell fortsatt forskning.

2 UNGDOMSSPRÅK OCH UNGDOMSLITTERATUR

I det här kapitlet behandlar jag ungdomsspråk och ger en inblick i ungdomslitteraturen i allmänhet och den svenska i synnerhet. Jag kommer även att formulera några tankar kring övrig ungdomskultur, eftersom jag anser att det ger en överblick över hur ungdomar förhåller sig till varandra och sig själva, vilket också ofta är framträdande i deras språkanvändning.

2.1 Vem är ung?

Det talas mycket om ungdomskultur och det särskilda sätt som ungdomar uttrycker sig på. Alla tycks ha en uppfattning om vem som är ung och som på så sätt kan tillskrivas särdragen, men det är svårt att dra en gräns för vem som är ett barn och inte ännu en ungdom, och vem som inte längre är en ungdom utan snarare en vuxen. Enligt Ungdomsstyrelsen är den huvudsakliga målgruppen för den svenska ungdomspolitikerna ändå 13- till 25-åringar (Ungdomsstyrelsen 2010).

Inom ungdomsforskningen är den vanligaste avgränsningen å andra sidan 13–24 år. Inom forskningen betonar man särskilt gruppens heterogenitet, kreativitet och expressivitet – ”ungdomarna utgör ingen enhetlig massa”. (Kotsinas 1994: 16f) En egentlig ungdomskultur växte fram först på 1950-talet i och med att man började arbeta senare än tidigare och ägnade mer tid åt skolan. Man hade tid och möjlighet att utveckla sin egen kultur och skapa egna regler och normer. Ungdomskultur omfattar exempelvis film, musik och klädstil. (Kåreland 2005: 119)

Gränsdragningen mellan ung och vuxen kan som konstaterat vara diffus. I ungdomsforskningen talar man om att kulturindustrin och medievärlden på grund av sin betoning på det ungdomliga ”mytologiserat” ungdomstiden. Begreppet ungdom är numera laddat med betydelsen modernitet, men ungdomstiden innebär även mycket annat än sorglösa dagar och stor glädje – ungdomsåren präglas ofta av ensamhet och humörsvingningar i jakten på den egna identiteten. Att vara ung har blivit ett ideal i

dagens samhälle, där man gärna lyfter fram det vackra och unga. Ungdomar är dock ingen enhetlig grupp som bara hålls samman av gemensam ålder, utan deras möjligheter och villkor står också i direkt korrelation med exempelvis kön och klass. (Kåreland 2009: 28f)

Många vuxna lever i föreställningen att ungdomar slaviskt följer ett stereotypt mönster exempelvis när det gäller klädsel och andra uttrycksmedel, men faktum är att man i den moderna ungdomsforskningen betonar ungdomars kreativitet och expressivitet (Kotsinas 1994: 17). Då unga skapar kulturer att kalla sina egna är det hela tiden med ett inslag av lek och test. På så sätt tar man även avstånd från äldre generationer och distanserar sig från andra ungdomsgrupper. Samtidigt växer sig samhörigheten inom den egna gruppen starkare. (Ibid. 18)

Kåks (2009) konstaterar att ungdomstiden är en komplex övergångsfas med en mängd olika steg på väg mot vuxenlivet, som att flytta hemifrån eller att börja arbeta. Samtidigt har uppfattningen om vad det innebär att vara vuxen, och samtidigt också vad det innebär att vara ung, förändrats. Enligt Kåks kan man vara vuxen på olika sätt, och processen är inte längre lika linjär. (Kåks 2009: 41) Dessutom har ungdomstiden på många sätt romantiserats genom kulturindustrins och mediernas fokus på det ungdomliga. Ett slags motstånd mot vuxenheten har på så sätt uppstått. Livet som vuxen framställs i populärkulturen som plikt tungt och fantasilöst. (Kåreland 2009: 28, 60)

Ungdomstiden har också fått en större självständig betydelse än den tidigare haft. Även om övergångsaspekten fortfarande är viktig, betraktas ungdomstiden även som värdefull i sig själv med tanke på social, kulturell och ekonomisk utveckling. (Hasund 2006: 23) Ungdomen har också tagit sig längre ner i åldrarna. Som en följd av förändrade matvanor och förbättrad folkhälsa börjar puberteten tidigare, och påverkan är stark från populär- och marknadskultur – man förväntas intressera sig för konsumtion redan i lågstadieåldern. I det avseendet har definitionen av vad en ungdom är och hur den tar sig uttryck blivit en social konstruktion. (Gunnarsdotter Grönberg 2008: 223)

2.2 Det flerspråkiga ungdomsspråket

Intresset för forskning i ungdomsspråk har vuxit sedan 1970-talet, då sociolingvistik blev en etablerad forskningsdisciplin. Inom sociolingvistik betraktas språket som ett socialt och kulturellt fenomen som alltid måste betraktas i ljuset av sina sociala funktioner. (Hasund 2006: 11) Språket anses vara en viktig del av en människas identitet. Hur vi väljer att uttrycka oss, oavsett vilka eller hur många språk det rör sig om, bidrar till vår bild av oss själva och påverkar också hur andra ser på oss. (Mahootian 2012: 193) Med hjälp av språket kan man markera sitt ursprung, sitt kön, sin ålder och sin sociala status (Kotsinas 1994: 19).

För ungdomar är språket en slags identitetsmarkör som särskilt uttrycker grupptillhörighet. Ungdomar växlar exempelvis gärna och ofta från standardspråk till dialekt eller från huvudspråket till andra språk. Hur frekvent de gör det beror på vem de talar med. (Nyholm 2012: 51ff) Ungdomars språk kan fungera kompenserande, exempelvis för osäkerhet (Jørgensen 1995: 76).

Ungdomsspråket har, då det jämförts med språket hos vuxna människor, ansetts vara slarvigt och otydligt. Det är inte felaktigt, med tanke på att ungdomarnas språkbruk i högre grad är känslöbetonat och spontant – man måste beakta de unga vuxnas värld då man gör en bedömning av deras sätt att uttrycka sig. De största influenserna kommer från den värld de känner till: hemmet, vännerna och skolan. (Nyholm 2012: 51f)

Språkforskaren Ingrid Kristine Hasund (2006) gör skillnad mellan ungdomsspråk och den kollektiva uppfattningen av det – när man talar om ungdomsspråk tänker man oftare på den ungdomliga språkstilen, som omfattar alla de faktorer som i allmänhet anses vara typiskt för ungdomars språk. Dessa språkliga drag kan utnyttjas av alla som vill uttrycka sig ungdomligt, oavsett vilken åldersgrupp man egentligen tillhör. (Hasund 2006: 9) Det finns alltså enligt Hasund ett ungdomsspråk och en ungdomlig språkstil, som omfattar stereotyper om ungdomsspråk, men dessa två behöver inte vara identiska – stereotypierna är ofta överdrivna. Men även om de inte kan jämföras med varandra står de definitivt i ett förhållande med varandra, eftersom ungdomar kan välja att antingen ta

avstånd från stereotypa drag, eller utnyttja dem som en resurs och därmed markera kulturtillhörighet. (Hasund 2006: 10f)

Ungdomar beskylls ofta för att språket förändras i den takt det gör, men språket förändras de facto ständigt – variation är språkets normal tillstånd. Ett språk är således inte mer välmående om det är stabilt och inte förändras, utan tvärtom. All variation leder inte heller till språkändring, även om det är en förutsättning för den. Många av variationerna kan återfinnas i det språk som ungdomar talar, men det går inte att veta om det rör sig om generationsändringar som ungdomar sedan tar med sig in i vuxenlivet, eller om det rör sig om livsfasändringar, som sedan försvinner när de blir äldre och som kan betraktas som ett ungdomsspråksfenomen. (Hasund 2006: 17)

Nils Jörgensen (1995: 76) menar att de uppfattningar som vuxna i allmänhet har om ungdomars språkbruk är överdrivna – en del ordböcker som behandlar ungdomsspråk har inte tagit hänsyn till i vilken kontext, eller för den delen i vilken utsträckning, orden i fråga används. På samma sätt som ungdomar använder sig av speciella fraser för att uttrycka grupptillhörighet uppstår enligt Jörgensen även olika variationer av språket hos vuxna. Dock kan ungdomar ha ”starka inbördes språkliga värderingar och gemensamma betydelseassociationer som är okända utanför de enskilda kulturerna.” (1995: 76f) Det finns ingen språklig variant som enbart används av unga, utan det rör sig om en karaktär som man mer sällan ser hos vuxna (Jörgensen 1995: 76).

I många av världens länder, särskilt i Europa, dokumenteras ungdomars språkliga avvikelser – Eva Neuland (2007: 11) ser därmed ungdomsspråk som ett internationellt fenomen. Det kan röra sig om interjektioner, nybildningar av ord, lån från exempelvis engelskan, betydelseförändring i existerande ord, hyperboler, språklekar, anspelningar, citat, språkblandningar, tilltalsformer och så kallade kvasicitat (Neuland 2007: 12). Särskilda hälsningsfraser, modaluttryck och förstärkande prefix, ett tecken på kreativitet och originalitet, är andra kännetecken för det förmodade ungdomsspråket. Ungdomars begränsade tidsperspektiv framträder tydligt i deras sätt att uttala sig och ungdomsspråket har även en stark anknytning till medier och reklam. (Jörgensen 1995: 79)

Tonåringars identitetsutveckling visar sig ofta även i deras sätt att tala. Anledningarna till att ungdomsspråket skiljer sig från det språk som vuxna människor använder är många – ungdomsspråket avspeglar olika ungdomsstilar som påverkas av kulturella, sociala och geografiska aspekter. Eftersom ungdomarna försöker skapa sig en identitet som vuxna är det vanligt att de använder sig av tabubelagda ord och uttryck (ofta av sexuell karaktär) och slang. Utan dessa skulle ungdomsspråket sakna sin kännetecknande spontanitet och inte heller ha samma ”bonding effect”. (Jørgensen & Stenström 2009: 2)

2.2.1 Slangspråk och andra kännetecknande drag

Under den första hälften av 1900-talet, då ungdomsspråket fick mycket litet av forskarnas uppmärksamhet, var det vanligast att undersöka de ”ovårdade” delarna av språket, nämligen slangen. (Kotsinas 1994: 20) Hasund (2006) definierar slang utgående från allt det det inte är – slang är inte dialekt, svordomar eller fackspråk. Dess stilistiska nivå är under det neutrala språkbruket, och slangen innebär ett medvetet avvikande från standardspråket. Samtidigt har slangspråket en viktig expressiv och social funktion – också små grupper kan ha egna slangord. (Hasund 2006: 60f)

I dag används slang av både unga och gamla, men den förknippas ändå främst med ungdomstiden (Kotsinas 2003: 20f). Genom tiderna har ungdomsspråket kritiserats för att vara fattigt och torftigt, men slangen är ett bevis på det motsatta. Ibland finns det nämligen många, många ord för en och samma företeelse i ungdomsslangen. (Kotsinas 2003: 80).

Slangen bjuder in till språklig lek som bara invigda kan förstå, och den har därför en inkluderande och exkluderande funktion. Slanganvändningen tyder på en verbal skicklighet som också kan hjälpa den unga att uppfatta standardspråkets nyanser. (Kotsinas 1994: 63) Man skapar gärna ord som kan chockera och överraska, exempelvis genom att använda sig av förstärkande prefix. Man kan även använda sig av suffix. De mest kända svenska slangsuffixen är –is och –o, som fortfarande används i någon mån

även om åtminstone det förstnämnda numera oftare används av vuxna, i ord som *dagis* och *lekis*. (Kotsinas 1994: 66f; Kotsinas 2003: 19)

Att slangorden ofta retar upp äldre människor beror på associationerna de väcker. Man skapar gärna nya slangord från mer eller mindre tabubelagda områden som sex, kroppsvätskor, handikapp och sjukdomar, vilket i sin tur gör att varje generation anser sin egen tids slang vara rolig, medan den nya slangen och dess talare känns avlägsna och främmande. (Kotsinas 1994: 69f)

Att ungdomars språk skulle vara mer begränsat än vuxnas är egentligen mest en missuppfattning. Ungdomarna talar förvisso sinsemellan ett språk som kan verka primitivt och överdrivet talspråkligt, men de gör det långt ifrån i alla situationer. (Kotsinas 2003: 87f) Dessutom skiljer sig vuxnas och ungdomars sätt att tala från varandra, också vad gäller röststyrka, tonhöjd, artikulation, turtagning och röstkvalitet. Hos ungdomar är rösten ett instrument, ett verktyg för att ge orden mening och eftertryck. (Kotsinas 1994: 37) För utomstående kan ungdomsspråket te sig oförståeligt också eftersom en del av resonemangen är underförstådda (Norrby 1997: 217).

I ungdomsspråket förekommer även citat, inte bara när det gäller film eller musik, utan också i form av återgivet tal. Oftast använder sig ungdomarna av direkta citat i stället för att omformulera det någon sagt eller tänkt till en bisats. Indirekt anföring förekommer dock också. Den ymniga förekomsten av återgivet tal beror inte på bristande språkutveckling, utan de direkta och indirekta anföringarna verkar ha olika funktioner – de direkta citaten används för att dramatisera ett händelseförlopp och samtidigt uttrycka egna subjektiva känslor, medan de indirekta citaten i allmänhet återges i odramatiserad och distanserad form. Ibland är de direkta citaten i ungdomsspråket dock inte ens sanna, utan utgör en ungefärlig och ofta mycket överdriven version av sanningen. (Kotsinas 1994: 40ff) De kan användas för att imitera och karikera, och känns ofta igen på förändringen i röstregister eller uttal (Neuland 2007: 18)

Rikke Buch Nielsen (2002: 140) menar att det är möjligt att dra slutsatsen att en del citatanvändning är rent ungdomsspråklig, eftersom det finns många skillnader mellan ungas och vuxnas sätt att använda sig av återgivet tal. Unga citerar ofta tal, medan vuxna citerar tankar. Båda grupper är dock medvetna om stilmedlets effekt. Anna Gunnarsdotter Grönberg (2008: 233) menar att "[v]uxenblivandet handlar [...] om att tillägna sig en kommunikativ kompetens med en stor stilrepertoar" och att man inte alls mister sin ungdomsstil, utan lär sig att begränsa användningen av den och även anpassa språket efter vilken social situation det är fråga om.

Som turtagningsmarkörer använder ungdomar även samtalspartiklar som *precis*, *exakt*, *hallå*. Detta kan framstå som abrupt och oartigt, men eftersom användningen ofta är mycket frekvent blir orden bara en inledning till repliken och förlorar därmed sitt tryck. Samma samtalspartiklar kan användas också för att hinna planera det man vill få sagt, om talaren inte riktigt är beredd då han eller hon får ordet. Eftersom dessa partiklar kan ha många olika funktioner får man ofta ett intryck av att de används utan eftertanke, men egentligen har de bestämda positioner och betydelser. *Alltså* förekommer exempelvis sällan eller aldrig när man citerar någon annan, medan *typ* fungerar som en avgränsare mellan direkt och indirekt tal, och *då* används som en markör för replikslut. Något som är gemensamt för nästan alla samtalspartiklar är att de fungerar som en länk mellan talare och lyssnare – med hjälp av samtalspartiklar kan man signalera hur ett uttalande ska tolkas. (Kotsinas 1994: 92–95)

Samtalspartiklarna är ord som förlorat hela, eller en del av, sin betydelse och i stället blivit ord med en klar funktion. Sådana förekommer inte bara i svenskan, utan även i exempelvis amerikanskt och tyskt ungdomsspråk. (Kotsinas 1994: 96) Många av partiklarna har en modifierande funktion och kan användas för att gardera sig och undvika att göra bort sig genom att uttrycka sig definitivt. Den funktionen har exempelvis *väl*, *liksom* och *typ*. (Gunnarsdotter Grönberg 2002: 229)

2.2.2 Användningen av främmande språk

Språket har en väsentlig social funktion – det kan binda samman en grupp, men också utesluta någon ur den (Börestam & Huss 2001: 7, 15). Att unga ibland väljer att uttrycka sig på något annat språk än det språk som huvudsakligen talas i en diskussion mellan flera parter kan vara en statusfråga. Särskilt engelska anses av unga människor vara ett högprestigespråk. (Ibid. 78)

Just engelska har förstås en särskild ställning i och med att man i dag behöver språket i högre grad än tidigare. Med tanke på internationella samarbeten, handelsutbyten och den tekniska utvecklingen får språket också stor uppmärksamhet i skolorna och i medierna. (Kotsinas 2003: 248) En undersökning av Catharina Nyström Höög (2005) visar att många svenskar använder engelska såväl på arbetet som på fritiden. Majoriteten anser även att det är rimligt att använda engelska som lingua franca i situationer av olika slag. Svenskarnas attityd till engelska är överlag positiv, vilket syns i deras språkanvändning. (2005: 173)

Barn och ungdomar får ofta sina värderingar och idoler från olika medier som tv, datorspel och internet. Man vill efterlikna dem och utifrån dem bygga upp en identitet. (Kåreland 2009: 12) Ungdomar som har ett annat modersmål än engelska kan skjuta in engelska fraser i sina uttalanden – ibland anpassas de till förstaspråkets syntax. Användningen av engelska uttryck varierar beroende på samtalsämnen. Man har kunnat bevisa att samtal om exempelvis sex, fester och alkohol oftare går på engelska. (Jørgensen & Stenström 2009: 3) Engelskan och andra språk används även på internet, inte minst i chattkommunikation, vilket Bellander (2010: 133) kunnat påvisa i sin doktorsavhandling.

Influenserna från engelskan kommer från såväl massmedier som direktkontakt (Kotsinas 2003: 157). Kristy Beers Fägersten (2014: 69) lyfter fram att engelskan är närvarande i många mediala kanaler i Sverige – man dubbar inte filmer eller tv-program och engelskan syns och hörs frekvent i exempelvis dataspel och musik. Engelskan används också i många kanaler som riktar sig till unga, inte minst i ungdomstidningar där journalisterna hoppas kunna ge de unga en ”fläkt av stora världen” (Kotsinas 2003: 249f).

Påverkan från engelskan beror främst på kulturell språkkontakt. Den här typen av språkkontakt går nästan uteslutande endast en väg – nordiska språk tar emot språkliga intryck från engelskan, men inte tvärtom. (Hasund 2006: 48f) En mindre del av engelskan tar sig in i språket genom direktkontakt i form av utbytesstudier och resor (Kotsinas 2002: 57).

När ungdomar använder engelska i sitt vardagliga språk är det en slags strategisk lek med såväl språk som identitet, och det vittnar om ”en stor metaspråklig medvetenhet” (Hasund 2006: 52). Ungdomar markerar också gärna en distans till användningen av engelska genom att ge ifrån sig signaler om att något mindre vanligt händer i språket. Det kan exempelvis röra sig om pauser, röständringar eller skratt, men också en ökad användning av samtalspartiklar som ”liksom”. (Hasund 2006: 52f)

Det intressanta med engelskan är att användningen återfinns i alla nordiska språk, medan påverkan från andra språk verkar vara mer lokal (Drange 2002: 14). Engelskan flödar in den finlandssvenska, svenska, finska, norska och danska slangen. De ord som kan anses vara väletablerade förekommer i ett antal olika former, ibland anpassade till det mottagande språkets struktur. De anpassade formerna tenderar att stabilisera sig så småningom – ord som funnits länge i slangen får också en mer enhetlig stavning och böjning än de nyare. Det finns ändå inget som tyder på att de lokala dragen i slangen skulle försvinna som en följd av engelskans inflytande, utan den utgör snarare nya möjligheter till språklekar på en universell, nationell och lokal nivå. (Forsskåhl 2002: 35) Däremot syns kontakten med engelskan i språket på samma sätt som språkliga varieteter som sociolekter och dialekter (Kotsinas 2002: 38).

Att engelska ord anpassas till det mottagande språket kan innebära att verbformerna får den svenska infinitivformen –a, men det kan också betyda lekfulla ombildningar i stil med ”parenteser” i betydelsen föräldrar. Sammansättningar där inhemskt kombineras med engelska förekommer också, likaså översättningslån som ”stenad” för engelskans ”stoned”. Ofta anpassar man även stavningar, både expressiva (”booring”) och uttalsförtydligande (”peja” i betydelsen betala). (Kotsinas 2002: 55)

Att använda sig av främmande språk är ett sätt att berätta vem man som språkbrukare är, och vem man vill identifiera sig med (Drange 2002: 11). Att vara språkligt kreativ och att medvetet omskapa ord för att framstå som humoristisk är en fördel i vänskapskretsen (Kotsinas 2002: 56).

Ord som förknippas med ämnen som länge ansetts vara tabubelagda, exempelvis lagbrott och homosexualitet, uttrycks i högre grad med ord på det egna modersmålet än med engelska. Det kan bero på att ordförrådet kring dessa fenomen är väletablerade på det inhemska språket, medan nyare företeelser som narkotikaanvändning i högre grad hämtat inspiration utifrån. Den förklaringen fungerar dock inte när det gäller värderande bjudord som ”trist” och ”galen”, men i det fallet kan engelskans inflytande i stället vara ett tecken på att man är i behov av större variation för att bibehålla den expressiva kraften i uttrycket. (Kotsinas 2002: 45f)

Engelskan är ett av de språk som för tillfället påverkar svenskans ordförråd mest (Kotsinas 2003: 157). Det händer till och med att man blandar engelska och svenska i ett och samma ord (ibid. 264). Användningen av citat ur filmer eller låttexter för att på något vis färga sin utsaga måste ses som en form av språklek. Det rör sig om en form av stilmedel, en medveten användning av olika främmande språk för att ge ytterligare mening åt yttrandet. (Kotsinas 1994: 68f)

Hos unga syns de främmande språken tydligast i svordomsanvändningen. Det är knappast någon överraskning om man ser till det faktum att de traditionella svenska svordomarna vid det här laget börjar bli urvattnade. (Kotsinas 2003: 149, 157f) Många inhemska film- och boktitlar som riktar sig till ungdomar innehåller svordomar på engelska, ta till exempel 1990-talets stora ungdomsfilm *Fucking Åmål*. (Beers Fägersten 2014: 70f)

Enligt en dansk undersökning använder ungdomar engelska kraftuttryck och svordomar oftare än äldre personer (Rathje 2014: 59), men det är inte bara ungdomar som använder sig av många olika språk för att uttrycka sig. Andra språk tar sig de facto även in i de vuxnas sätt att tala, men man kopplar ihop förekomsten av engelska i svenskt tal med

ungdomsspråk eftersom förändringarna märks tidigare och tydligare hos unga. De håller på att förbereda sig för ”ett nytt liv i en ny värld”. (Kotsinas 2003: 246)

Att använda sig av många olika språk eller språkliga varieteter kan också vara ett sätt att leka med orden och på så sätt ge utlopp för sin kreativitet, vilket också är vanligare hos unga än hos vuxna (Kotsinas 1994: 169). Tillfälliga lån av det här slaget används ofta för att markera grupp tillhörighet, men det kan också vara ett sätt för de unga att distansera sig från känsliga samtalsämnen. (Ibid. 68f) Med hjälp av engelskan eller något annat språk kan man lägga tonvikten i utsagan på ett särskilt ord eller uttryck. Ibland vävs ordet in genom att det får en ny verb böjning eller någon annan indikator på att flera olika språk möts. Den processen börjar redan då ordet eller uttrycket används för alla första gången. (Drange 2009: 162ff)

I ungdomstidningar leker man ofta med ord genom att exempelvis kombinera svenska och engelska i samma ord, men det sker även i vanlig ungdomsslang (Kotsinas 2003: 255, 264) De som använder sig av sådana blandformer gör det eventuellt omedvetet, men ofta handlar det om att skapa något nytt och effektivt. Det kan röra sig om engelska ord som försetts med en svensk förled och typiska, svenska slangsuffix, eller svenska ord som försetts med engelskans pluraländelse *-s*. Ibland blandas även ord från många olika språk, t.ex. spanska och engelska i formen *dolleros*. Ordlekar av den här typen är ett sätt att uttrycka skämtsamhet eller ironi. (Ibid. 264ff)

Andra anledningar till att använda sig av andra språk är förstås att uttrycket saknas i det aktuella språket eller att talaren har bristande språkkunskaper (Börestam & Huss 2001: 79f). Inte sällan används hälsningsfraser hämtade från andra språk än talarnas modersmål – hos unga kan en originell hälsningsfras vara så eftersträvansvärd att man närmast ber om ursäkt för att använda ett vanligt *hej* (Jørgensen 1995: 77f).

2.2.3 Röstförställningar, taltempo och samtalsstil

Ungdomsspråket kännetecknas också av olika typer av röstförställningar. I ungdomsspråket använder man rösten för att visa eller framhäva

känslor och attityder, men också för att markera återgivet tal. Ljudord förekommer också, men i lägre grad ju äldre ungdomarna blir. (Norrby 1997: 214ff) Ungdomsspråkets inlevelse gör ett vanligt samtal till ett slags drama där samma talare kan ha flera olika roller tack vare röstförställningar (Norrby 1997: 217). Ungdomar använder sig också gärna av olika signaler för att väcka uppmärksamhet (Jørgensen & Stenström 2009: 3). Även om dragen som tillskrivs ungdomsspråket är många kan dock ingen med säkerhet säga att de samma inte används av vuxna i någon mån. Också vuxna använder sig ibland av vulgära uttryck, anglicismer och röstförställningar. (Neuland 2007: 26)

Enligt Jørgensen (1995: 95) är intonationen ”mer sociofonologiskt betydelsefull” hos unga människor, och exempelvis hånfullhet kan vara svår att uppfatta för utomstående. Dessutom är ungdomars samtalsstil engagerad, vilket innebär att samtalen är mycket kontextberoende och intima, samtidigt som de ofta saknar explicita formuleringar. Ofta byter ungdomar snabbt ämne utan förvarning, och samtalen behandlar personliga erfarenheter och gemensamma känslor och värderingar. Ibland använder ungdomar sina egna eller andras upplevelser som motiveringar för en åsikt och väver in dessa i samtalen, och eftersom turbytena är tätare än hos vuxna är det inte ovanligt att ungdomar talar i munnen på varandra. (Jørgensen 1995: 127f)

Engagerad samtalsstil återfinns också hos vuxna, men i något lägre grad. De drag som hör till stilen är tydligare och mer frekventa hos unga. Samtalsstilen leder inte bara till en markering av samhörighet, utan också till en markering av konflikt. Ungdomar använder sig i högre grad av så kallad demonstrativ betoning av gemenskap, dvs. respons i form av uttalanden som ”ja precis”. På samma sätt uttrycker ungdomar tydligt motåsikter, eller att de anser att något är fel. Hos unga förekommer också personangrepp och beskyllningar för förmodade lögner. (Jørgensen 1995: 128) Dessutom förekommer kontraktioner och reduktioner i artikulationen, som i *ska re* i stället för *skall det* (Kotsinas 1994: 11). Det är också viktigt att komma ihåg att ungdomar ofta använder sig av olika samtalsstilar. Man talar inte på samma sätt med jämnåriga vänner som med vuxna eller främlingar. Stilbytet är heller inte omedvetet. (Jørgensen 1995: 129)

Ungdomars taltempo uppfattas vanligtvis som högt, men det rör sig inte enbart om högre talhastighet eller att ungdomar yttrar fler ord per sekund – tempot påverkas också av den sparsamma användningen av pausfyllnader (*öh, eh*). Även om dessa traditionellt sett används som signal för att få ordet, ignoreras de ofta i samtal mellan unga. Man konkurrerar i stället om talturen genom att höja rösten eller öka tempot. (1995: Jörgensen 128f)

2.2.4 Det skrivna ungdomsspråket

Det talade ungdomsspråket har länge prioriterats i forskningen, men också spontant skrivna texter med såväl kommunikativa som sociala motiv är intressanta studieobjekt. Hit hör exempelvis datorchattandet, där man ofta bryter mot skriftspråksnormen och leker med språket på samma kreativa sätt som när kommunikationen ungdomarna emellan sker muntligt. (Karlsson 1997: 147) Man har i allmänhet inte bara en uppfattning om hur ungdomar uttrycker sig i tal, utan även om hur de uttalar sig i skrift – de skriver slarvigt eller på fel plats, skickar lappar på lektionstid och klottrar på väggarna. Man befarar att ungdomarnas sätt att skriva ska amerikanisera eller till och med utarma språket. (Karlsson 1997: 157)

I de nya medierna uttrycker sig ungdomar lika kreativt och varierande som i tal. I såväl sms som chattar använder man sig av olika slags typografiska markeringar, som versaler och förkortningar. Man härmar ljud med hjälp av fonetiskt skrivsätt, och uttrycker sig intensivt och vulgärt, inte sällan med hjälp av interjektioner eller fraseologier. (Neuland 2007: 20) En del av dagens skriftliga slang kommer från sms- och chattspråket. Här används förkortningar som fått en alldeles egen social och identitetsskapande funktion, och med hjälp av dem är det lätt att exkludera någon ur, eller inkludera någon i, gruppen. Exempel på detta är wtf (what the fuck) och asap (as soon as possible). (Hasund 2006: 66–69)

Chattspråket håller sig i allmänhet nära talspråket, exempelvis genom versaler och upprepning av bokstäver, samt talspråkshärmande stavning. Chattspråket har kritiserats för att utarma standardspråket, men det har visat sig att ungdomar har synnerligen god

känsla för olika språkvariationer och mycket sällan har problem att skilja dem åt. (Gunnarsdotter Grönberg 2008: 245f)

2.3 Ungdomslitteratur i Sverige

Även om begreppet ungdom är svårdefinierat används det i hög grad, inte minst när man talar om litteraturen som riktar sig till unga. Ungdomsboken har ända sedan den lanserades på 1900-talet spelat en viktig roll i utgivningen av barnlitteratur. (Kåreland 2009: 57) Traditionellt har man med begreppet ungdomsroman menat en bok som riktar sig till en ung läsare, men det finns inget som hindrar en vuxen från att läsa en ungdomsroman. Förutom den komplicerade gränsdragningen mellan ungdom och vuxen kan det också finnas kulturella skillnader i definitionen av begreppet. (Kåreland 2001: 116)

Enligt Nettervik (2002) behandlade de tidiga svenska ungdomsromanerna bland annat identitetsproblematik och sex, med hjälp av ett jämlikt tilltal och mycket dialog. Det fanns tidigt författare som använde talspråk i sina romaner. Man förlängde skolplikten och intresset för ungdomsböckerna ökade markant som en följd av det. I slutet av 1970-talet fick genren utstå en hel del kritik, eftersom man ansåg att romanerna följde ett och samma mönster, ofta ett pessimistiskt sådant. Efter detta blev berättartekniken mer avancerad och persongestaltningen fördjupades. (Nettervik 2002: 217f, Kåreland 2005: 122)

Numera kan ungdomsromaner belönas med Augustpriset eller filmatiseras om framgången är tillräcklig (Kåreland 2009: 58f). Det mest utmärkande för den moderna ungdomslitteraturen är ändå att man i allt högre grad börjat närma sig vuxenlitteraturen. Gränsdragningen mellan romaner som riktar sig till vuxna och romaner som marknadsförs för unga är långt ifrån självklar. (Nettervik 2002: 268) Ur denna komplicerade gränsdragning har en ny genre uppstått, nämligen unga vuxna (young adult). Karaktärerna i dessa romaner är ofta äldre än i den traditionella

ungdomsromanen, och tilltalet liknar det som återfinns i romaner för vuxna. (Kåreland 2009: 60)

Traditionellt sett menar man med ungdomslitteratur böcker som utgivits och marknadsförts för unga. Till vanligheterna hör att en eller flera ungdomar står i centrum. Det finns dock också vuxenböcker som beskriver utvecklingen hos ungdomar, och ungdomsromaner kan vara intressanta även för yngre och äldre läsare – gränsen för vad som räknas in i kategorin ungdomslitteratur är med andra ord svår att dra. Synen på ungdomslitteratur och vad som hör till den varierar också mellan olika länder och kulturer. (Kåreland 2005: 116)

Man räknar med att den första moderna ungdomsromanen i Sverige utkom 1949. Författaren Harry Kullman fick för sin roman *Den svarta fläcken* ett hedersomnämmande i en tävling, särskilt för sitt sätt att behandla det växande storstadsproblemet: ungdomskriminaliteten. (Nettervik 2002: 215) I övrigt var det stora temat för ungdomsromanen länge skolan (Nettervik 2002: 230). På 1950-talet växte en särskild ungdomskultur fram, och ungdomsromanen fick en större betydelse än tidigare i och med att de unga nu började skapa egna regler, ofta tvärtemot hur de vuxnas såg ut (Kåreland 2005: 119).

Ungdomsromanen lanserades på allvar på den svenska marknaden under 1960- och 1970-talet (Kåreland 2009: 57) Vid den tidpunkten var ungdomsromanen övervägande samhälls- och probleminriktad (Kåreland 2005: 119). På 1990-talet föreföll den svenska ungdomsromanen vilja fly från vardagen och idyllen – termen *idyllfobi* myntades för att beskriva tendenserna i ungdomslitteraturen (Nettervik 2002: 264). Samhällskritiken kännetecknar också fortsättningsvis ungdomslitteraturen (Kåreland 2009: 59). På senare år har fascination för utseendemässiga ting som styling och märkesprodukter uttryckts inte bara i ungdomskulturen i allmänhet, utan också i ungdomslitteraturen (Kåreland 2009: 61).

Kåreland (2009: 57) frågar sig om ungdomsromanen ens är viktig i vår tid, med tanke på alla andra medier som ger tillgång till liknande fiktiva upplevelser i ett

medieteknologiskt samhälle, men enligt Svenska barnboksinstitutet har utgivningen av barn- och ungdomslitteratur ökat under 2010-talet. Romanerna för barn och unga står för ungefär 10 % av den totala utgivningen. (Svenska barnboksinstitutet 2015) Enligt en rapport som Erik Wikberg (2015: 8) sammanställt för Svenska Bokhandlareföreningen och Svenska Förläggare AB ökade försäljningen av barn- och ungdomslitteratur med 11,5 % under 2014 även om bokförsäljningen över lag minskade.

Ungdomslitteraturens framtid i Sverige förutspås inte vara ljus – i en artikel i Dagens Nyheter beskriver Joachim Sundell (2014) utsikten för de svenska ungdomsromanerna. I allmänhet ser barn och ungas läsförståelse och läslust ut att minska. Det är inga spekulationer, utan trenden syns även i Pisa-undersökningarna och på den ökade utgivningen av lättlästa böcker. (Sundell 2014) Samtidigt har den allmänna försäljningen av böcker ökat, och man visar ett större intresse för författare bland annat i pressen (Kåreland 2009: 67). Under många år hägrade individualism som tema i de svenska ungdomsböckerna, vilket man även kan se i mitt undersökningsmaterial (för en snabb överblick, se materialavsnittet). Individualismen har sedan dess bytts ut mot en ny populär tematik: ensamhet. (Sundell 2014)

Att barn och unga läser mindre behöver dock inte innebära en osäker framtid för den svenska ungdomslitteraturen. Som Svenska Dagbladets litteraturkritiker Elise Karlsson lyfter fram i sin artikel (2013) riktar sig ungdomsböckerna inte längre enbart till de unga. Det rör sig om den så kallade crossoverlitteraturen – internationella storsäljare som Hungerspelen och Harry Potter läses inte bara av ungdomar, utan även av vuxna.

Karlsson (2013) konstaterar att crossoverlitteraturen även finns representerad inom den svenska litteraturen. Fantasytrilogin *Cirkeln*, vars första del utkom 2011, och 2012 års Augustvinnare *Pojkarna* har en mängd vuxna läsare. Det finns också bokförlag som särskilt koncentrerar sig på att ge ut crossoverlitteratur. Gilla Böcker, förlaget som utgivit de tre böcker som utgör materialet för denna undersökning, är ett av dem. Crossoverlitteraturen hyllas också på mängder av svenska bokbloggar. (Karlsson 2013)

Alla omfamnar dock inte ovannämnda utveckling. Det finns enligt Karlsson (2013) de som fortfarande vill dra gränsen mellan ”fin- och fulllitteratur.” Trots att många ungdomsromaner är vassa och intelligenta fortsätter litteraturkritiker att tala om romanen som en utdöende art, trots att lustläsningen i själva verket ökar. (Karlsson 2013)

En annan utveckling på den litterära marknaden ligger i den nya genren ”unga vuxna”, som riktar sig till dem som inte längre är ungdomar men som inte heller är vuxna. Huvudpersonerna i dessa romaner är i allmänhet äldre, och tilltalet är ett annat än i de traditionella ungdomsromanerna. (Kåreland 2009: 60) Utvecklingen tog fart på den engelskspråkiga marknaden, och numera håller man till och med bokmässor med inriktning på genren, även om det råder delade meningar om var gränsen mellan ungdomslitteratur och litteratur för unga vuxna ska dras. Det är dock mer sannolikt att teman som sex, svåra utmaningar och vuxna förhållanden behandlas i den senare genren. Svordomar är också mer allmänt förekommande i litteratur för unga vuxna. Enligt en studie är ändå inte alla som läser böcker för unga vuxna särskilt unga – 55 % av genrens titlar har köpts av vuxna, om än säkert många av dem åt ungdomar. (Williams 2014)

3 SPRÅKVÄXLING I SKÖNLITTERATUR

Traditionellt sett har språkväxling och språkblandning setts som ett tecken på tveksamma språkkunskaper, men med tanke på att så många som en tredjedel av jordens befolkning dagligen använder två eller flera språk får man fråga sig om normen egentligen borde vara flerspråkig. (Kalliokoski 2009: 9f)

Forskare inom ämnet språkväxling har länge fokuserat på språkväxling i tal, och då främst spontant producerat sådant. (Sebba 2012: 1) Den naturliga användningen av latin och folkspråk är ett tidigt exempel på denna flerspråkighet (Schmeling 2004: 221). Språkväxling i skrift är dock ett område som man gjort relativt lite forskning på, trots att sådana texter förekom redan på medeltiden (Sebba 2012: 1). En tidig undersökning som berör flerspråkighet i skrift är Birgit Stolts forskning i Luther's växling mellan tyska och latin i verket *Tischreden* (Sebba 2012: 3).

Enligt Pahta (2009: 289) har man också undersökt kodväxling mellan grekiska och latin i texter från antikens Grekland. Det är anmärkningsvärt eftersom man under, och efter, antiken betonade en- och renspråkighet i enskilda litterära verk. Man ansåg att blandning mellan olika språk rentav var barbariskt, och därför förekom det nästan enbart i de genrer som ansågs mindre värda. En- och renspråkighetsprincipen gällde dock bara enskilda verk – en författare kunde utan att förlora respekt skriva på olika språk, så länge de skildes åt och inte blandades i ett och samma verk. (Knauth 2004: 269f)

Att litterära texter med element från flera olika språk överhuvudtaget existerar beror på författarnas flerspråkiga upplevelser. Det är inget nytt fenomen – som Tidigs (2014) har kunnat konstatera i sin doktorsavhandling använde sig de finlandssvenska författarna Jac. Ahrenberg och Elmer Diktonius i slutet av 1800-talet och början av 1900-talet av många olika språk i sina verk.

Trots detta har man reflekterat ganska litet kring frågan om språkväxlingarnas funktion i skrivna verk (Pahta 2009: 298). I Sverige verkar dock användningen av språkväxling

som en lingvistisk tillgång i litteratur ha ökat först under det senaste årtiondet. (Jonsson 2012: 213f) Det är vanligt att författare använder sig av olika språk i sina verk exempelvis för att uppmärksamma en viss språkproblematik (Eriksson & Haapamäki 2011: 43). I Sverige, där normen är enspråkigt svensk, sticker de flerspråkiga romanerna ut. Det är dock inte enbart romaner som innehåller flerspråkiga inslag, utan även till exempel noveller, pjäser, filmer, dagböcker och låttexter. (Jonsson 2012: 213f)

Som Jonsson (2012) konstaterar skiljer sig olika typer av språkkontakt i skrift markant från deras motsvarigheter i spontant tal – en författare kan redigera och omforma sitt språk på ett sätt som överhuvudtaget inte är möjligt i en spontan konversation. Jonsson beskriver författarnas möjlighet att använda sig av olika språk för att nå olika effekter som en del av deras konstnärliga frihet. (Jonsson 2012: 213)

Idag är det inte ovanligt att hitta enstaka ord på andra språk än huvudspråket i populärlitteraturen. Ofta rör det sig om adjektiv, substantiv eller interjektioner. Forskning har visat att man i franska serier använder sig av engelska ord för att stärka beskrivningarna och autenticiteten hos karaktärerna i *Lucky Luke* och *Astérix*. (Mahootian 2012: 198)

Flerspråkighet har länge varit ett forskningsområde inom språkvetenskapen, och många deldiscipliner har undersökt fenomenet, inte minst psykolingvistik, sociolingvistik och språkinlärningsforskningen. Under de senaste årtiondena har litteraturvetenskapen i samarbete med dessa deldiscipliner också börjat intressera sig för flerspråkighet. Det beror till stor del på att kulturerna under 1900-talet börjat närma sig varandra alltmer – den globala mediekulturen och den på många sätt gränsöverskridande världslitteraturen har förändrat synen på och effekten av flerspråkighet. (Knauth 2004: 266) I och med att massmedier som press, radio, tv och film blivit alltmer flerspråkiga har man tagit sig liknande friheter i litteraturen (Knauth 2004: 286). Numera anses såväl litterär enspråkighet som separat flerspråkighet och språkblandning ha estetiskt värde och därmed berörs de inte av diskussionen om språkpurism på samma sätt som tidigare. (Knauth 2004: 288)

Enligt Monika Schmitz-Emans (2004) kan den flerspråkiga litteraturen ha många sidor. Dels kan man med begreppet avse litteraturen i flerspråkiga nationer, stater, regioner eller till och med kulturer, dels verk skrivna av flerspråkiga författare. Dessutom kan begreppet också användas för att beskriva flerspråkiga texter, integration av icke-verbalt språk och flerspråkighet inuti språken i fråga. (Schmitz-Emans 2004: 11–16)

Även om flerspråkighet är allmänt förekommande i såväl e-post som i medicinska texter och reklam finns det bara ett fåtal större undersökningar inom ämnet, vilket inte sällan beror på att forskarnas huvudsakliga intressen finns någon annanstans. Dessutom är normen enspråkig även hos forskare – många intresserar sig för eller behärskar endast ett eller ett fåtal språk, vilket gör undersökningar i flerspråkig, skriven text svåra att genomföra. Därtill är teoribildningarna för ämnet fortfarande få, vilket leder till att undersökningarna ofta förblir deskriptiva. (Sebba 2012: 1f) Även visuella aspekter gör forskningen komplicerad. I en del genrer samverkar text, bild och layout, på ett sätt som är mindre viktig när det gäller forskning i exempelvis flerspråkiga mejl. Kursiveringar och liknande visuella effekter kan dock också förekomma i vanliga romaner, och forskaren behöver då ta ställning även till dessa. (Ibid. 2012: 5f)

Litterär språkväxling kan vara stilistik eller estetisk, men den kan också skapa en autenticitet eller förmedla en etnicitet, bikultur, humor eller till och med kritik (Montes-Alcalá 2012: 69). De tekniska innovationerna har medfört att många försöker skapa sig en så kallad lokal identitet (med anknytning till såväl det lokala som det globala), och en ny sorts språkanvändning har vuxit fram på internet – särskilt hos dem som inte har engelska som sitt modersmål (Lee & Barton 2012: 128–137). Det här syns inte bara på sociala medier, utan också exempelvis i fanfiction på nätet, vilket Leppänen (2012) kunnat påvisa i sin undersökning om finsk fanfiction.

Den stora frågan som sysselsätter forskare inom flerspråkighet i skrift i allmänhet, och flerspråkighet i litteratur i synnerhet, är varför man byter språk i ett medium som ger en möjlighet att redigera och tänka efter, och därmed också tid att uttrycka sig i enlighet med den enspråkiga normen (Mahootian 2012: 192). Det enkla, men samtidigt också det komplicerade, svaret är enligt Mahootian (2012: 195) att man språkväxlar avsiktligt,

helt enkelt för att man kan. Det kan vara en fråga om identitet – språket både skapar och avslöjar ens identitet (Mahootian 2012: 193). Att språkväxla kan också innebära att falla eller öka i status, eller vara ett sätt att uttrycka solidaritet eller göra läsaren påmind om att en minoritetsgrupp är närvarande i den skrivna texten (Mahootian 2012: 208).

3.1 Att analysera litterär flerspråkighet

I det här avsnittet beskriver jag olika möjligheter och försök att undersöka litterär flerspråkighet. Jag presenterar även den modell som jag använt för att utföra analysen i kapitel 5. I samband med detta klargör jag också några termer och begrepp. Jag presenterar även ett urval av den kritik som den utvalda analysmodellen på senare tid fått.

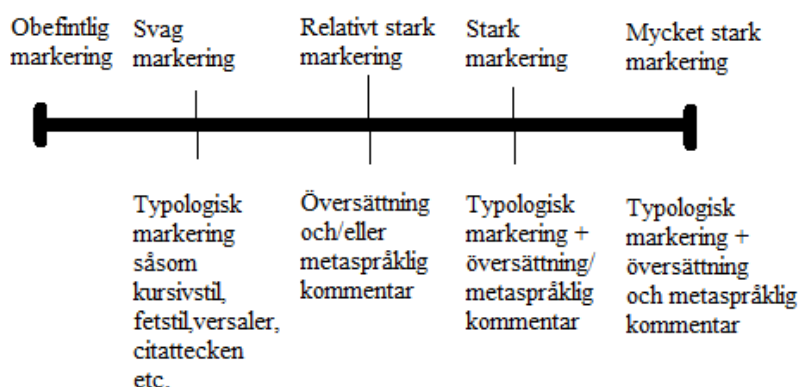
Harriet Eriksson och Saara Haapamäki (2011) har i sin artikel Att analysera litterär flerspråkighet beskrivit ett tillvägagångssätt som sedan använts av många forskare inom området, måhända mestadels för att den än så länge är inte har så många konkurrenter, särskilt inte inom språkvetenskapen i Finland. Eriksson och Haapamäki lägger inte enbart vikt vid den litterära texten i sig, utan också vid den kommunikativa kontexten och språkanvändningens funktion. Modellen kan användas för att analysera litteratur där fler än ett språk är framträdande, såväl implicit som explicit. (Ibid. 2011: 43)

Enligt Eriksson och Haapamäki (2011: 45) täcker termen språkväxling såväl kodväxling (som ofta definieras som längre sekvenser på andra språk än huvudspråket) som lån (som ofta definieras som idiom och enstaka ord). De lyfter även fram termen *varietetsväxling*, med vilken de avser växling mellan olika former av ett och samma språk. (Ibid. 2011: 45)

I artikeln gör författarna skillnad på implicit och explicit språkväxling och kallar dem för *latent* respektive *manifest* språkväxling. En latent språkväxling kännetecknas av att man, trots att romanen är skriven blott och bart på ett språk, görs uppmärksam på att också andra språk är närvarande i kontexten. Läsaren kan få reda på detta genom

metaspråkliga kommentarer, vilket innebär att författaren hänvisar till att ett samtal eller yttrande sker på ett annat språk. En annan metod för att göra läsaren uppmärksam på att andra språk är närvarande i romankontexten är att använda kontextuella ledtrådar. Det kan exempelvis framgå att handlingen tilldrar sig i något annat land, eller att någon av karaktärerna kommer från något annat land. (Eriksson & Haapamäki 2011: 45f)

Manifest språkväxling innebär att den litterära texten i fråga innehåller ord eller uttryck på andra språk än romanspråket. När det gäller manifest språkväxling kan man vidare fördjupa sig i dess *frekvens*, *markering* och *integrering*. En manifest språkväxling kan förse med olika markörer, såsom kommentarer, översättningar eller exempelvis kursiveringar. Det finns ingen tydlig gräns mellan omarkerad och markerad språkväxling, men Eriksson och Haapamäki följer ändå ett slags skala där den ena ytterligheten är totalt omarkerad. Den något glidande skalan finns illustrerad av mig i figur 1.

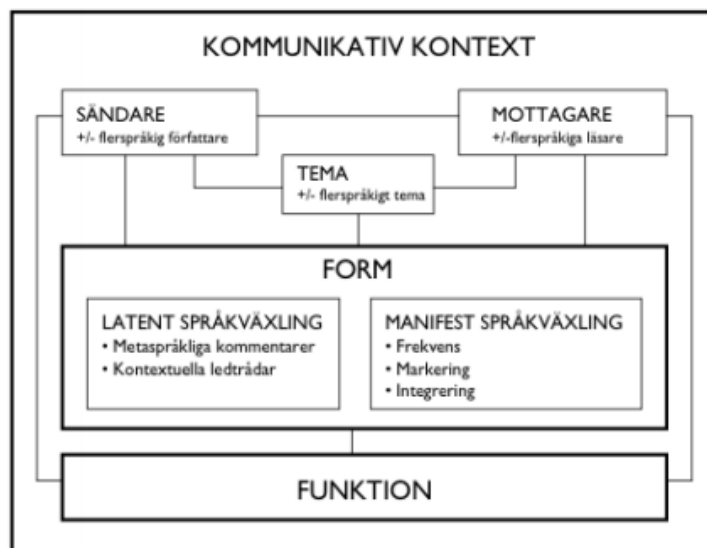
Figur 1. Grader av markering i språkväxlingssekvenser

Som synes i figur 1 kan de markerade språkväxlingarna vara svagt eller starkt markerade, och allt däremellan. En annan möjlighet är ytterligheten till höger på skalen i figuren, nämligen att språkväxlingssekvensen inte markerats över huvud taget. En stark eller mycket stark markering innebär att man använt sig av många olika markörer, t.ex. versaler, citattecken, kursivering, fetstil, metaspråkliga kommentarer ("[...] sa hon på finska") eller rentav en översättning. (Ibid. 2011: 47).

Markeringen hör ihop med integreringen. Enligt Eriksson och Haapamäki (2011: 47) handlar det om ”språkväxlingens grammatiska anpassning till romanens huvudspråk”. Man kan dela in de integrerade sekvenserna i syntaktiskt integrerade och icke-integrerade led. Man kontrollerar då om sekvenserna har anpassats till romanspråkets meningsbyggnad eller struktur, eller om de är helt fristående. Starkt markerade språkväxlingssekvenser är ofta fristående, medan de omarkerade oftare verkar vara syntaktiskt integrerade. (Ibid. 2011: 48)

Eriksson och Haapamäki (2011) har knutit samman alla dessa faktorer och illustrerat sambanden med hjälp av modellen i figur 2.

Figur 2. Analysmodell för litterär flerspråkighet enligt Eriksson och Haapamäki

I modellen (se figur 2) lyfts även författarens och mottagarens flerspråkighet (om någon sådan finns) fram. Dessutom finns det utrymme för att reflektera kring huruvida flerspråkigheten är ett centralt tema i texten, och om den i så fall påverkar den litterära textens form. Ofta är någon av de olika strategierna (dvs. manifest respektive latent språkväxling) mer dominerande än den andra. Eriksson och Haapamäki utgår från att

språkväxling i litterära texter alltid fyller något slags funktion, vilket också illustreras i modellen. (2011: 49)

Språkväxling i litteratur kan vara ett försök till att skapa en äkthetskänsla eller språkmiljöer som förefaller autentiska för läsarna, men den kan också ha många andra funktioner som man försöker utreda med hjälp av modellen – det kan exempelvis röra sig om att författaren vill gestalta en klassproblematik, som i sin tur bottnar i en språkproblematik. Samtidigt kan språkväxlingssekvenserna tillföra exotism. Den kan vara såväl exkluderande som inkluderande, beroende på vilka förutsättningar läsarna har för att förstå de främmande orden och uttrycken. (Ibid. 2011: 50f)

Eriksson och Haapamäki (2011) lyfter även fram vikten av att sammanföra språkvetenskapliga och litteraturvetenskapliga perspektiv i forskningen. Litteraturvetenskapen kan ibland sakna systematik och språkteoretisk kategorisering, medan språkvetenskapen ofta stannar på ett ytligt plan och gärna undviker att diskutera språkväxlingsstrategiernas funktion. (2011: 51)

3.2 Tidigare forskning

Som Sebba (2012) konstaterar har litterär språkväxlingsforskning hittills sträckt sig till att mestadels omfatta opublicerade verk i form av studentuppsatser eller forskningsrapporter. Det finns för tillfället få böcker som i sin helhet behandlar språkväxling i skönlitteratur, men intresset är större än det kan verka.

Harry Lönnroth (2009) undersöker i sin bok *Svenskt i Tammerfors* språkväxling i historiska romaner av Carola Sandbacka. Därtill används intervjuer för att vidare undersöka språkväxlingen och språksituationen i Tammerfors. I undersökningen markerar Lönnroth alla finska inslag i romanen och presenterar dem i kronologisk ordning, samt kommenterar eventuell ”kontextualiserande information” och påföljande översättningar (2009: 36f)

Lönnroth leder även forskarteamet SVIT (Språkvariation i text) vid Vasa universitet. Man kombinerar språkvetenskap och litteraturskap, och undersöker språkväxling inte bara i svenska verk, utan också i prosa på andra nordiska språk. (Vasa universitet 2014)

Forskarna inom projektet SVIT håller i skrivande stund bland annat på att utarbeta en ny modell för att analysera skönlitterär språkväxling (Vasa universitet 2014). Ett första förslag presenterar Hans Landqvist och Siv Björklund (2014) i sin artikel Att analysera flerspråkighet och språkväxling i skönlitteratur på svenska: förslag till analys av kontextuella komponenter. I artikeln diskuteras ett alternativt sätt att analysera den kommunikativa kontexten i verket (Landqvist & Björklund 2014: 124). Man vill särskilt betona betydelsen av sekundärmaterial som författarintervjuer, recensioner och förlagsmaterial, och öppna upp för nya sätt att se på mötet mellan författare och läsare, exempelvis genom webbplatser. (Ibid. 125f)

I sin litteraturvetenskapliga doktorsavhandling utreder Julia Tidigs (2014) hur flerspråkigheten framträder i romaner av Elmer Diktonius och Jac. Ahrenberg. I avhandlingen diskuterar Tidigs såväl de två författarnas språkliga bakgrund som de områden de vistades i. På så sätt berörs kontexten i allra högsta grad.

Anne Pakkanen (2011) undersöker i sin avhandling pro gradu förekomsten av språkväxling i Emma Juslins roman *Ensamma tillsammans*. Eriksson och Haapamäkis analysmodell används för att utreda de litterära funktionerna och de använda flerspråkighetsstrategierna, samt sambandet mellan dessa. Med hjälp av Eriksson och Haapamäkis modell klargör Pakkanen att Juslin i hög grad använder sig av översättningar för att markera språkväxling. Översättningarna är sällan författarens egna verk, utan de har satts i munnen på någon romankaraktär. (Pakkanen 2011: 57)

Hans Landqvist (2012a, 2012b) har bland annat undersökt språkväxling i Mikael Niemis roman *Mannen som dog som en lax*. Han har exempelvis fokuserat på den manifesta språkväxlingen i romanen, och då även undersökt frekvens, markering och integrering i enlighet med Eriksson och Haapamäki (Landqvist 2012a: 147).

4 SPRÅKVÄXLING – FREKVENNS, SPRÅKFÖRDELNING OCH MARKERING

I det här kapitlet kategoriserar jag och analyserar några representativa språkväxlingssekvenser som förekommer i de tre romanerna. Jag behandlar först meningar som innehåller flerdelade uttryck eller en längre fras på något annat språk än huvudspråket svenska. I slutet av kapitlet kommer jag att gå närmare in på fall där ett annat språk än huvudspråket integrerats på ordnivå.

Jag kommer även att kommentera huruvida författaren markerat språkväxlingarna eller ej. Detta gör jag i avsnitt 4.2 och 4.3 enligt indelningen i figur 1. En del kategorier finns inte representerade i materialet. Således finns det några underkategorier färre i avsnitt 4.3 än i 4.2. Jag letar efter exempelvis kursiveringar, översättningar och citattecken. För en mer ingående beskrivning av vad som faller under begreppet *markering*, se avsnitt 3.1.

Författarkommentarerna från e-postintervjun kommer såväl i detta kapitel som i kapitel 5 att användas för resultatredovisning och för att diskutera i synnerhet den funktion som författaren önskar uttrycka i den litterära språkväxlingen.

4.1 Språkväxlingsfrekvens i de tre romanerna

Romanerna innehåller ett varierande antal språk och språkväxlingssekvenser, men det de har gemensamt är att de språkväxlingssekvenser som kan anses vara integrerade på ordnivå bara är en bråkdel av det sammanlagda antalet sekvenser.

Förekomsten av olika språk och antal språkväxlingssekvenser har illustrerats med hjälp av tabell 1 nedan.

Tabell 1. Förekomsten av språk och integrerad språkväxling i romanerna

Roman (utgivningsår)	Antal språk	Antal sekvenser (meningsnivå)	Antal sekvenser (ordnivå)	Antal språkväxlings- sekvenser totalt
2006	6	89	15	104
2010	2	40	14	54
2013	5	146	35	181

Som synes i tabell 1 innehåller *Här ligger jag och blöder* (Jägerfeld 2010) avsevärt färre språkväxlingar än de andra två. De integrerade språkväxlingssekvenserna är 54 till antalet. Av dessa är 14 integrerade på ordnivå. I romanen finns många olika språk representerade, men bland de integrerade språkväxlingarna förekommer endast engelska och tyska.

Hål i huvudet (Jägerfeld 2006) innehåller sammanlagt 104 integrerade språkväxlingssekvenser. I majoriteten av dessa fall sker språkväxlingen på meningsnivå. I 15 fall rör det sig om språkväxlingar på ordnivå. Vanligast är språkväxlingar till engelska. Andra språk som förekommer i romanen är finska, italienska, franska, spanska och tyska.

Jag är ju så jävla easy going innehåller flest integrerade språkväxlingar av de tre romanerna, sammanlagt 181 integrerade språkväxlingssekvenser. Majoriteten av språkväxlingarna är menings- eller fraslänga – endast 35 stycken kan anses vara integrerade på ordnivå. Bland de integrerade språkväxlingarna finns sekvenser på engelska, tyska, franska, latin och italienska. De engelska är ändå avsevärt mest frekvent förekommande – i 168 fall växlas det till engelska, det vill säga i 93 % av språkväxlingsfallen.

4.2 Språkväxling integrerad i meningar och fraser

I romanerna finns totalt 275 språkväxlingssekvenser som enligt min definition (se t.ex. avsnitt 1.3) är integrerade i meningar eller fraser. Engelskan är det språk som används mest i språkväxlingssekvenserna, men sammanlagt förekommer sju olika språk.

Språkfördelningen bland språkväxlingar integrerade i meningar eller fraser illustreras i tabell 2.

Tabell 2. Språkfördelning i hela meningar och fraser

Språk	Antal sekvenser (n)	Andel sekvenser (%)
Engelska	243	88,7 %
Tyska	19	6,9 %
Franska	9	3,2 %
Latin	1	0,3 %
Spanska	1	0,3 %
Italienska	1	0,3 %
Finska	1	0,3 %
Totalt	275	100 %

De engelska språkväxlingssekvenserna är, som man kan se i tabell 2, överlägset flest – 243 stycken. På en mycket avlägsen andra plats finns tyskan med 19 språkväxlingar fördelad på meningar och fraser i de tre romanerna. Franska förekommer sporadiskt och latin, spanska, italienska och finska endast ett fåtal gånger.

Förekomsten av så många olika språk beror enligt Jägerfeld (2015) på att hon har ett genuint språkitresse, vilket gör att användningen av olika språk kommer naturligt såväl medvetet som omedvetet. Hon har en personlig relation till såväl tyskan som till engelskan, men säger sig förstå bara en liten del franska. (Jägerfeld 2015)

I intervjun tog Jägerfeld även ställning till huruvida man behöver översätta eller förklara främmande uttryck för att inte exkludera läsare. Hon menar att det inte är nödvändigt så länge läsaren känner sig inbjuden. Hon anser också att det finns saker som är betydligt mer exkluderande när det gäller romanspråk, till exempel ”när folk skriver citat i början av romaner som är skriva [sic] av Stora Litterära Författare”. (Jägerfeld 2015) Hennes åsikter speglar innehållet i romanerna – som man kan se i avsnitten kring markering (här nedan) har hon ofta valt att inte markera eller översätta språkväxlingssekvenserna. Hon tror att läsarna kan lista ut vad hon menar i alla fall (Jägerfeld 2015).

4.2.1 Mycket stark markering

Språkväxlingen i exempel 11 har markerats med citattecken, och i meningen därpå följer en översättning.

- (11) På undersidorna kan man läsa ”Power and love”, ”Love is power” och ”Powerlover”. Hon verkar ha varit inne på det här med makt och kärlek länge. (Jägerfeld 2006: 279)

Kombinationen av två markeringstyper gör språkväxlingssekvensen starkt markerad, men eftersom författaren ytterligare förklarar denna citatkavalkad med ”den där humanistisk-feministiska approachen²” (Jägerfeld 2006: 279) anser jag att språkväxlingssekvensen är mycket starkt markerad. Det rör sig alltså om en kombination av tre olika markeringstyper. I de tre romanerna finns det ingen annan språkväxlingssekvens, varken på menings- eller ordnivå, med en så här stark markeringsgrad.

4.2.2 Stark markering

Vid ett fåtal tillfällen görs läsaren uppmärksam på vilket språk karaktärerna egentligen talar, trots att dialogen är skriven på svenska. Ett exempel på detta är när Minou efinner sig i Spanien och diskuterar en nattklubsincident med en engelsktalande person.

---

² Approach är enligt SAOL ett etablerat svenskt ord och betraktas därför inte som en språkväxling.

- (12) Det var en rödhårig, hårig man han hade många askar, staniolpapper, vad heter det på engelska, foil? Pulver, det var en konstig klubb [...] jag tog lite. (Jägerfeld 2006: 88)

I repliken i exempel 12 blir läsaren påmind om att diskussionen förs på engelska genom att Minou söker efter ett engelskt ord då hon talar med sin vän. Repliken innehåller således en metaspråklig kommentar, vilket räknas som en relativt stark markering. Man kan också se ”staniolpapper [...] foil” som en inbakad översättning. Kombinationen av två markeringstyper gör då språkväxlingssekvensen starkt markerad. En svensk replik i kombination med användning av engelska på det sätt som visas i exempel 12 kan te sig förvirrande för läsaren – det är svårt att veta när karaktärerna rent faktiskt talar svenska, och när den i romanen svenska repliken egentligen sägs på engelska. Om det spelar någon roll är en annan aspekt.

När Maja av misstag sågat av sig en del av sitt finger och klasskamraterna ifrågasätter hennes psykiska hälsa använder de sig av engelska, troligen för att leka med såväl språk som identitet (Hasund 2006: 52). Se exempel 13 nedan.

- (13) Du ser ju ut som om du kom från en fucking *mental institution*.
(Jägerfeld 2010: 31)

Språkväxlingen i exempel 13 har markerats med en kursivering, och markeringen förstärks ytterligare av den metaspråkliga kommentaren som följer därpå: ”Han uttalade det sista på engelska” (Jägerfeld 2010: 31). Det engelska uttalet tycks alltså tillföra något som man med hjälp av det svenska inte kan förmedla. Eftersom sekvensen markerats såväl med en kursivering som med en kommentar kan den anses vara starkt markerad. Exempel 13 innehåller även en svordom på engelska, mer om dess funktion i avsnitt 5.2.

En annan typ av typologisk markering som används i romanerna är citattecken, som i exempel 14.

- (14) Hon hette Audrey, vilket betyder ”noble strength” på fornengelska.
(Jägerfeld 2010: 10)

I exempel 14 berättar Joanna om sin förälskelse och hennes namns betydelse. Eftersom språkväxlingen till engelska har markerats såväl med typologisk markör som en metaspråklig kommentar om vilket språk det rör sig om kan språkväxlingen anses vara starkt markerad.

Citattecken används också i exempel 15 nedan.

- (15) Och du Minou, det där du svamlade om, att du var ”a late bloomer” eller att du var osäker på om du över huvud taget skulle komma att blomma. (Jägerfeld 2006: 288)

I exemplet ovan återger karaktären något som Minou har sagt i formen av ett direkt citat. Det rör sig om en typologisk markering i form av citattecken. I samma mening fortsätter karaktären med en förklaring eller kommentar till det direkta citatet. Denna kombination av olika markeringstyper gör språkväxlingssekvensen i exempel 15 starkt markerad enligt mina tankar som illustreras i figur 1.

4.2.3 Relativt stark markering

Språkväxlingssekvensen i exempel 16 är vid första anblicken helt omarkerad, men det framgår av huvudkaraktärens iakttagelser att det är franska det rör sig om.

- (16) Jag urskiljer en livlig konversation mellan två fransmän. [...] Fransoser säger alltid merde. (Jägerfeld 2006: 57)

Eftersom diskussionen de två fransoserna emellan i exempel 16 beskrivs som livlig kan man anta att *merde* är ett kraftuttryck även om man saknar kunskaper i språket. Jag ser det som en metaspråklig kommentar och betraktar således exempel 16 som en relativt starkt markerad.

Också tyskan finns representerad bland de markerade sekvenserna. I exempel 17 blir inte bara läsaren, utan även romanens huvudkaraktär, upplyst om ett tyskt ords betydelse.

- (17) Jag har förresten fått den från min Pfleger, min vårdare eller snarare övervakare. (Jägerfeld 2006: 199)

I exempel 17 ovan har tyskans *Pfleger* förklarats med en direkt efterföljande översättning. En översättning som språkväxlingsmarkör gör sekvensen relativt starkt markerad.

4.2.4 Svag markering

Citattecken används i språkväxlingssekvenser i romanerna, otvivelaktigt för att markera ett annat språks närvaro. Ett exempel på det är när en av romankaraktärerna förklarar hur svenska och engelska känslouttryck förhåller sig till varandra:

- (18) Åh, de här tankarna är [...] så patetiska och vanliga. Så vanliga och söndertänkta som bara ett "I love you" kan vara. (Jägerfeld 2006: 14)

Eftersom språkväxlingssekvensen i exempel 18 enbart markerats med citattecken är markeringen svag. På samma sätt kan exempel 19 nedan kategoriseras. Det är samtidigt den enda gången de integrerade språkväxlingarna innehåller finska.

- (19) Hon säger "perkele" vilket får mig att le. (Jägerfeld 2006: 120)

Eftersom sekvensen i exempel 19 endast har markerats typologiskt kan även den anses vara svagt markerad.

Kursivering förekommer i romanerna, men ofta för att uttrycka tankar, känslor eller att något står skrivet i text, som i exempel 20.

- (20) Innan jag reser mig upp och går därifrån [...] tar jag fram min röda tjocka spritpenna och skriver: / *Love on you, hälsar Lakritsfantomen* (Jägerfeld 2006: 303)

Uttrycket i exempel 20 upprepas vid ett flertal tillfällen, men det kursiveras inte alltid – ibland är markeringen alltså obefintlig, emellanåt svag. Kursiveringen i hälsningsfrasen

ovan har ändå knappast någon betydelse för undersökningar av kursivering som språkväxlingsmarkör, utan tycks vara en signal till läsaren om att det rör sig om något skrivet eller tänkt.

Kursivering används också för att uttrycka minnen såsom i exempel 21.

(21) *Mamma slår igen boken.*
– *Så kleine. Nu.*

Hela avsnittet som exempel 21 är hämtat ur är kursiverat eftersom det är en tillbakablick till Majas tidiga barndom. Jag betraktar därför inte kursiveringen som en typologisk markör för språkväxling. Sekvensen har inte heller försetts med någon översättning, kommentar eller annan markeringstyp och är därmed ommarkerad.

I romanerna förekommer även andra former av typologisk markering, exempelvis fetstil. Det händer dock enbart i rubriksättningen, som i exempel 22.

(22) **Altruism mon amour!**

Användningen av fetstil i exempel 22 är dock knappast heller någon språkväxlingsmarkör, eftersom stilen uteslutande förekommer i rubriker. Det handlar alltså snarare om en signal till läsaren om att det rör sig om en rubrik.

Enligt Drange (2009: 162ff) kan man med hjälp av engelska, eller något annat språk, lägga tonvikten på något särskilt ord eller uttryck. Det gör ungdomarna i Jägerfelds romaner, exempelvis i återgivet tal som i exempel 23.

(23) [...] och bara ”Åh är det du *man*, kul att se dig!”

I exempel 23 har *man* kursiverats och därmed fått en svag markering. Det finns ingen annan, direkt indikation på att uttalet är engelskt, men eftersom karaktären i fråga brukar tala engelska kan läsaren gissa sig fram till den möjligheten.

Språkväxlingssekvensen i exempel 24 nedan har markerats med kursiv stil, men översättning eller metaspråklig kommentar saknas. Därför betraktas sekvensen som svagt markerad.

(24) Och jag log som om *I knew it all* men sa inget om valkarna jag känt.

I exemplet ovan kan läsaren enligt min uppfattning gå miste om vilken betydelse karaktärens leende hade för den fortsatta relationen, och det gör kursiveringen särskilt motiverad.

Kursivering används som typologisk markering bland annat när det rör sig om hälsningsfraser eller tilltal, vilket exempel 25–26 visar.

(25) Hål i huvudet, *mothafucka*. (Jägerfeld 2010: 154)

(26) Eller vad säger du, *pussycat*? (Jägerfeld 2006: 200)

I de två exemplen ovan har två tilltalsord kursiverats så att betoningen faller på dessa ord. Tilltalsordet i exempel 25 är dessutom ett kraftuttryck. Exemplen saknar kommentarer och översättningar och måste därför betraktas som svagt markerade.

Bland de svagt markerade meningarna och fraserna finns även en språkväxling till italienska. Se exempel 27.

(27) Polanski vrålar ”Da capo”. (Jägerfeld 2006: 40)

I exempel 27 har språkväxlingen markerats med citattecken. Ingen annan markeringstyp har använts, och läsaren får inte heller hjälp på traven av någon kommentar eller översättning. Därför betraktas språkväxlingssekvensen i exemplet i enlighet med figur 1 som svagt markerad.

4.2.5 Obefintlig markering

De flesta meningslånga språkväxlingssekvenserna i romanerna är helt omarkerade. Det skapar ett slags hybrid text, där de olika språken vävs samman till ett enda (Eriksson & Haapamäki 2011: 48) Se exempel 28.

- (28) Jag blir generad och tänker på melonincidenten [...] Som en tarantinofilm. Fast utan cool musik. Bara sådan där vamos a la playa-eurotrash. (Jägerfeld 2006: 67)

I exempel 28 använder sig författaren av en omarkerad kombination av huvudspråket svenska, spanska och engelska. Sekvensen är intressant, eftersom den skiljer sig från alla de andra på grund av att tre språk samverkar, men också för att två språk som inte är romanens huvudspråk bundits samman till ett helt nytt ord: *vamos a la playa-eurotrash*³ (min kursivering).

Även de tyska språkväxlingssekvenserna är i allmänhet omarkerade. Se exempel 29.

- (29) Jag tänkte göra bratkartoffeln med fläsk. (Jägerfeld 2006: 282)

Den tyska sekvensen i exemplet ovan har varken översatts, förklarats (mer än att det rör sig om mat, men det kan man också lista ut av den svenska delen av meningen) eller markerats typologiskt. Därmed saknar den totalt markering och representerar således den ena ytterligheten på skalan i figur 1.

4.3 Språkväxling på ordnivå

Språkväxling som är integrerad i ett ord är i många fall också integrerade i meningar, och man kan därför inte särskilja exemplen i avsnitt 4.2 och 4.3. Egentligen är alltså det här avsnittet mer av ett slags underkategori till det föregående avsnittet.

---

³ Eftersom svenskan inte finns med i ordet i fråga kan det inte anses som en integrering på ordnivå enligt den definition som används i denna undersökning, utan måste ses som en språkväxling på meningsnivå.

Anledningen till att jag ändå gör den här skillnaden mellan språkväxling på menings- och ordnivå är att jag vill undersöka förekomsten av den typ av ungdomsspråkliga ordlekar som jag med stöd av Kotsinas (2003: 264ff) beskrivit i kapitel 2. Markeringen av språkväxlingssekvenserna diskuteras i tre underrubriker enligt figur 1. För två av kategorierna i figuren finns det inga belägg på ordnivå i romanerna, och de behandlas därför inte här nedan.

I tabell 3 beskriver jag förekomsten av språkväxling på ordnivå samt språkfördelningen dessa sekvenser emellan.

Tabell 3. Språkfördelning på ordnivå i romanerna.

Språk	Antal sekvenser (n)	Andel sekvenser (%)
Engelska	57	89,0 %
Tyska	3	4,7 %
Franska	1	1,6 %
Spanska	1	1,6 %
Italienska	2	3,1 %
Totalt	64	100 %

Som synes i tabell 3 ovan är engelskan mest representerad också bland de integrerade sekvenserna på ordnivå. Hela 89 % av orden innehåller engelska. Tyska finns representerat tre gånger, det vill säga 4,7 % av fallen. Italienska används två gånger, medan franska och spanska används en gång vardera.

4.3.3 Relativt stark markering

När en karaktär beskriver stämningen på rektorexpeditionen uppträder en särskilt intressant typ av markering. Se exempel 30.

- (30) Taglinen [till *Alien* for plötsligt genom mitt huvud: *I rymden kan ingen höra dig skrika*. Inte i rektorns rum heller. (Jägerfeld 2013: 204)

I exempel 30 har engelskans *tagline* (sv. slogan) försetts med den svenska ändelsen -n för att visa att det rör sig om bestämd form. Det rör sig om en morfologisk integrering. Ordet i sig saknar markering – det finns ingen typologisk markör. Däremot följs ordet av en filmtitel och en välkänd slogan (författarens kursivering), vilket kan betraktas som en förklaring eller kommentar. Därmed betraktas språkväxlingssekvensen som relativt stark.

Språkväxlingssekvensen i exempel 30 är den enda sekvensen på ordnivå som fått en relativt stark markering.

4.3.4 Svag markering

Bland de språkväxlingar som integrerats på ordnivå används kursivering vid två tillfällen, nämligen i exempel 31 och 32 nedan.

(31) *herre-fucking-gud* (2013: 54)

(32) [*Hej ditt*] *fucko* (Jägerfeld 2010: 171)

I exempel 31 har ett svenskt kraftuttryck med religiöst ursprung delats i två led och fått ett engelskt mittparti, närmare bestämt en svordom. Hela sammansättningen har sedan kursiverats. Ingen annan markeringstyp har använts, vilket betyder att markeringen betraktas som svag. Det samma gäller exempel 32, men i det fallet rör det sig knappast om en markerad språkväxling utan snarare om något som har att göra med romanens struktur – hela avsnittet är kursiverat, eftersom romankaraktern spelar in en kassett med ett meddelande till sin expoikvän.

Exempel 32 är också intressant med tanke på den morfologiska integreringen (se Haagensen 2015) – nybildningen *fucko* tycks ha tillskrivits samma genus som slangordet *pucko*.

4.3.5 Obefintlig markering

Exempel 30–32 är de enda markerade språkväxlingarna som kan anses vara integrerade på ordnivå i romanerna. I de övriga 61 fallen är sekvenserna totalt omarkerade, som i exempel 33 nedan.

(33) armkrok-kind-of-girl (Jägerfeld 2013: 112)

Sammanställningen i exempel 33 saknar typologisk markering och följs inte heller av någon metaspråklig kommentar eller översättning, precis som exempel 34.

(34) bekräftelsejunkie (Jägerfeld 2006: 270)

Exemplet ovan, som kombinerar svenska och engelska, saknar alla former av markeringar och är därmed en av ytterligheterna på skalan i figur 1.

5 SPRÅKVÄXLING SOM MEDEL FÖR ETT LITTERÄRT UNGDOMSSPRÅK

I det här kapitlet diskuterar jag språkväxling som ett verktyg för att skapa ett autentiskt romanspråk. Diskussionen förs i sju olika underkategorier i enlighet med de kännetecknande drag som tagits upp i avsnitt 2.2. Av de mest typiska dragen för dagens ungdomsspråk har ett fåtal valts ut på basen av hur frekvent förekommande de är i romanerna. Materialet har således styrts valet av underkategorier.

5.1 Ordlekar

Den språkliga lekfullheten hos ungdomar är ett sätt att uttrycka grupptillhörighet och den kan ta sig uttryck bland annat i nya ordformer, exempelvis som den i exempel 35 nedan. Enligt Kotsinas (2003: 264ff) rör det sig ofta om ett försök till att skapa något effektfullt och på så sätt ge utlopp för sin kreativitet. Tonen är skämtsam eller ironisk.

(35) Hur är det i Los Spanjos? (Jägerfeld 2006: 165)

I exempel 35 använder sig karaktären av en spansk version av svenskans Spanien. Karaktären använder sig av en artikel och en ändelse som denna känner som spansk, även om personen i fråga inte talar spanska över huvud taget. På samma sätt leker en annan karaktär med uttalsnormer som han betraktar som engelska i exempel 36.

(36) bejby (Jägerfeld 2013: 202)

Även om uttalet i exempel 36 är engelskt har stavningen förblivit svensk. Därför betraktas exemplet som en språkväxling mellan svenska och engelska. Den här typen av uttalshärmande stavning är inte ovanlig hos ungdomar. Den används exempelvis på internet. (Gunnarsdotter Grönberg 2008: 245f)

Många av ordlekarna i romanerna har försetts med bindestreck. Jägerfeld säger sig själv använda sådana strukturer i sitt vardagliga språk, och hon är medveten om att

huvudkaraktärerna ofta får ett språk som liknar hennes eget. Enligt henne är det mer slående att använda sig av ordformer som ”old school-rullstol” i stället för att skriva ut ”den gamla sortens rullstol”. (Jägerfeld 2015) Ofta har dessa ordlekar en engelsk förled, så som i exempel 37.

(37) *takeaway-tapas* (Jägerfeld 2006: 189)

Exempel 37 ovan är ett problemfall då ordet *tapas*, som ungefär betyder spansk smårätt, kan kännas främmande i svenskan. Enligt Svenska Akademiens ordlista (2006) är det ändå ett etablerat svenskt ord, och därmed kan sammansättningen ses som en språkväxling mellan engelska och svenska.

Ibland har den bindestrecksförsedda sammansättningen en hel fras som ett av leden. I exempel 38 är frasen på engelska, och den har bundits samman med ett svenskt ord.

(38) *couldn't care less-gest* (Jägerfeld 2013: 69)

Ett annat vanligt drag i ungdomsspråket är användningen av förstärkande prefix, med hjälp av vilka man kan skapa chockerande eller överraskande ord (Kotsinas 1994: 66f). Jägerfelds karaktärer använder många prefix som ger ordet ytterligare innebörd eller nyans, som i exempel 39.

(39) *småtacky* (Jägerfeld 2006: 221)

I exemplet ovan har svenskans *små* kombinerats med engelskans *tacky* (ungefär smaklös, vulgär). Men det är inte bara engelska och svenska som kombineras på det här sättet. I romanerna finns även exempel på en omsvängd version av fenomenet ovan – prefixet är på ett annat språk, medan själva adjektivet är på svenska. Exempel 40 är särdeles intressant eftersom det kombinerar tyska och svenska i stället för den mer frekvent förekommande kombinationen engelska och svenska. I exempel 40 rör det sig om ett prefix från tyskan.

(40) [helt jävla] *überfel* (Jägerfeld 2013: 89)

Det förstärkande prefixet *über* förekommer inte bara i exemplet ovan, utan också i exempel 41 för att beskriva hur hög man helst vill undvika att bli av marijuana.

(41) *überbänga* (Jägerfeld 2013: 187)

I exempel 41 används en tysk preposition för att förstärka innebörden av ett svenskt slangord. Mindre avancerade språklekar är när verb från främmande språk får svensk böjning. Ett frekvent förekommande verb finns i exempel 42 nedan.

(42) *deleta* (Jägerfeld 2010: 152)

I exempel 42 har man använt sig av engelskans *delete* (sv. radera, ta bort) och försvenskat det genom att avlägsna den sista vokalen och ersätta den med svenskans infinitivändelse -a. Något liknande händer i exempel 43 nedan.

(43) *high-fivea* (Jägerfeld 2013: 31)

Den engelska infinitivformen vore i exempel 43 *to high-five* (sv. en hälsning under vilken de båda parterna slår sina handflator mot varandra i luften). Man har alltså tillsatt den svenska infinitivändelsen, dock utan att ta bort den sista vokalen som i exempel 42, som en indikator på att det rör sig om ett språkmöte (Drange 2009: 162ff). Författaren är dock inte alltid konsekvent med stavningen. I romanerna finns även versioner av ordet i exempel 43 där den sista engelska vokalen har avlägsnats: *high-fivade* (min kursivering).

Ungdomar hämtar inspiration från olika medier, där influenserna från engelska är många (Kotsinas 2003: 157). Det märks i exempel 44 när Maja försöker backa ut från ett dansgolv men i stället träffar på någon som liknar hennes gångstil vid Michael Jacksons kända danssteg.

(44) Moonwalkar du? (Jägerfeld 2010: 61)

I exempel 44 följs det engelska verbet (som i sig också är en kreativ ordlek) åt av en svensk presensböjning i form av -ar. Det finns också engelska verb som böjts enligt reglerna för svensk preteritum. Ett exempel på ett sådant är verbet för att *örfila någon*, i exempel 45.

(45) bitchslappade (Jägerfeld 2013: 178)

Partikelverben i romanerna är särskilt intressanta, eftersom de ofta inte endast fått en svensk verbändelse, utan även en försvenskad partikel. Som tydliggörs i exempel 46 och 47 nedan har båda delar av partikelverben påverkats av svenskan.

(46) fucka upp (Jägerfeld årtal: sidnummer)

(47) freakat ut (Jägerfeld 2013: 199)

De engelska verben i exempel 46 och 47 är *to fuck up* och *freaked out*. Som synes har såväl själva verbet som partikeln påverkats av svenskan, så att integreringen i det närmaste kan anses vara dubbel.

Engelska verb som försvenskats genom en uttalsbeskrivande stavning förekommer också i viss mån i romanerna. Sådana är exempelvis verben i exempel 48–49 nedan.

(48) fejdade (Jägerfeld 2010: 21)

(49) slajsade (Jägerfeld 2010: 31)

I själva verket rör det sig i exempel 48 och 49 om de två engelska verben *fade* (sv. avta, blekna) och *slice* (sv. skiva). Man har härmat uttalet genom att använda en ljudhärmande stavning (jfr tape – tejp och mail – mejl). Även imperfektändelsen är svensk.

5.2 Svordomar och kraftuttryck

Användningen av andra språk än modersmålet är bland unga särskilt vanligt i svordomssammanhang. De traditionella svordomarna klingar inte längre lika dramatiska och ersätts därför med kraftuttryck från andra språk. (Kotsinas 2003: 149, 157f) Exempel 50 visar hur det kan ta sig uttryck i romanen.

(50) Och med ett fucking utropstecken dessutom! (Jägerfeld 2006: 206)

Samma kraftuttryck som används i exempel 50 ovan återkommer frekvent i Jägerfelds tre romaner. I exempel 51 används svordomen som en inflikning i en i övrigt svordomsfri, engelsk fras där karaktären beskriver sin klädsel.

(51) Uniformsbyxorna hade [...] fått mig att känna mig som the Queen of Fucking Everything när jag gick hemifrån på morgonen. (Jägerfeld 2010: 19)

På ett liknande sätt som i exempel 51 – och lägligt nog med samma svordom – beskriver samma karaktär sin pappas senaste flört. Se exempel 52.

(52) Han hade fått en vänförfrågan, en eventinbjudan och ett meddelande [...] Helt fucking killercrazy. (Jägerfeld 2010: 41)

I exempel 50–52 är det det engelska kraftuttrycket *fucking* (min kursivering) det är fråga om, men det är inte den enda förekommande svordomen i romanerna, även om den definitivt är den mest frekvent använda. Det finns ett antal olika variationer på ordet, som *mothafucka* (författarens kursivering) och *for fucks sake* (min kursivering). Det används också som inflikning för att stärka ett hotfullt uttalande, som i exempel 53.

(53) Back the fuck off med den där suicidforskningsprylen. (Jägerfeld 2013: 276)

Andra förekommande kraftuttryck är *shit* (min kursivering) och *bloody* (min kursivering). Den största delen av svordomarna som används i romanerna är engelska, men ett belägg för religiositet i samband med kraftuttryck finns också. Se exempel 54.

(54) Mein lieber Gott, vad du är altruistisk. (Jägerfeld 2013: 183)

I exempel 54 använder sig karaktären i fråga av ett tyskt kraftuttryck med religiös innebörd (direktöversatt till svenska *min kära Gud*).

5.3 Hälsningsfraser och tilltalsformer

Språket i Jägerfelds ungdomsromaner är på sätt och vis språkgranskade av unga människor för att språket ska överensstämma med verkligheten (Jägerfeld 2015) Det märks bland språkväxlingarna, exempelvis i hälsningar och tilltal. Unga människor vill gärna vara originella i sina hälsningsfraser, och det är därför inte ovanligt att de lånar in ett uttryck från något annat språk (Jørgensen 1995: 77f). Det samma gäller för tilltal.

En av Jägerfelds karaktärer använder sig av franska för att uttrycka sin originalitet, vilket man kan se i exempel 55.

(55) Jag är inte helt dement, mon amour. (Jägerfeld 2013: 105)

Karaktären som uttalar repliken i exempel 55 tilltalar sin vän med franskans *mon amour*, min älskade. Det är dock vanligare att tilltalsformerna i romanerna är på engelska, som i exempel 56 och 57 nedan.

(56) Tack sweetie (Jägerfeld 2013: 111)

(57) Hej syster bister! (Jägerfeld 2006: 106)

I exemplen ovan använder sig karaktärerna av tilltalsformerna *sweetie* och *sister bister*. Det sistnämnda är en intressant språkväxling eftersom karaktären använder engelskans motsvarighet till syster när han tilltalar sitt syskon och sedan dessutom väljer att rimma på det – på svenska. Det är den enda gången det händer i de tre romanerna och det gör att det känns väldigt originellt, vilket ungdomar strävar efter (se Jörgensen 1995).

5.4 Hyperboler och dramatik

Ungdomars språk är känslöbetonat och spontant (Nyholm 2012: 51f). Ett samtal mellan ungdomar kan te sig som ett drama, särskilt med tanke på röstförställningar och återgivet tal (Norrby 1997: 217). Språkväxlingar av den mer dramatiserande och överdrivande typen förekommer också i Jägerfelds romaner.

I exempel 58 beskriver karaktären med ett engelskt uttryck hur hon långsamt öppnar en låda, något som vanligen inte upplevs som ett spännande ögonblick.

(58) Öppnade lådan i slow motion. (Jägerfeld 2006: 139)

Lika dramatiskt uttrycker sig en annan karaktär i exempel 59.

(59) Det kändes inte precis som om jag var on top i det här läget, snarare som om jag hängde ut från ett berg med endast ett finger i ett krampaktigt grepp om klippavsatsen. (Jägerfeld 2013: 254)

I exempel 59 beskriver karaktären sitt läge med en ironisk underton och med hjälp av engelskans *on top*. Efter språkväxlingen fortsätter meningen med en dramatisk beskrivning av karaktärens känslor. I verkligheten håller karaktären dock inte på att falla utför en klippa, utan måste ta ett beslut om hur hon vill betala tillbaka sina skulder till en av skolans värstingar.

Med samma ironi och dramatik beskriver en karaktär sin klädstil. Se exempel 60.

- (60) [...] vem är jag att döma, jag är ju inte heller precis Queen of Fashion.
(Jägerfeld 2013: 251)

Klädstilen beskrivs i exemplet ovan med ett engelskt uttryck som dessutom har gjorts till en titel genom att man inlett *queen* och *fashion* med versal. Engelska används också i exempel 61.

- (61) Solen stod lågt, jag fick den rakt i ögonen och plötsligt fick jag som en black out. (Jägerfeld 2013: 248)

Blackout används de facto också på svenska, men då sammanskrivet. Det engelska uttrycket särskrivs och därmed betraktas ordet i exempel 61 som en språkväxling.

Det är vanligast att karaktärerna i romanerna av Jägerfeld använder sig av engelska för att uttrycka dramatik. Ett exempel är hur Maja uttrycker sina åsikter kring vad man borde använda internet till, i exempel 62.

- (62) Inte för att samla på låtsasvänner på någon överskattad community bombad av epilepsiframkallande reklambanners.⁴

Maja jämför mötesplatsen på nätet i exempel 62 med krig och sjukdom. Egentligen är hon irriterad på kvinnan som försöker komma nära hennes pappa, men hon uttrycker sina känslor på ett mycket teatraliskt sätt.

Den ungdomliga dramatiken syns också i exempel 63 där karaktären gjort en kylskåpsrensning och hittat något som är så gammalt att det inte ens kan beskrivas på svenska.

- (63) Det luktade inte så gott. Nån gammal jordgubbskräm som av lukten att döma måste ha varit ancient.

---

⁴ Exempel 62 betraktas som integrerat på meningsnivå eftersom det enda ordet som enligt SAOL inte är etablerat i svenskan är ”community”. Om ”reklambanners” å andra sidan hade haft en led som inte funnits med i ordlistan hade det i stället räknats som integrerat på ordnivå.

I exempel 58–63 har engelskan använts för att dramatisera uttalandena, men dramatiken hänger inte nödvändigtvis ihop med det engelska språket. Det finns också belägg för överdrifter som uttrycks med franska, som i exempel 64.

(64) Annars kommer Milo få ett petit mal därinne. (Jägerfeld 2013: 72)

I exempel 64 tror sig karaktären veta att hennes lärare kommer att få ett slags epilepsianfall om hon kommer för sent till lektionen. Det är med högsta sannolikhet en överdrift och dramatisering. I exemplet visar Jägerfeld också prov på den typ av morfologisk integrering som till exempel Haagensen (2015) diskuterar – Jägerfeld använder sig av samma genus som svenskans motsvarighet kräver, dvs. ett epilepsianfall = ett petit mal.

Även om engelskan är mest frekvent förekommande bland de dramatiska språkväxlingssekvenserna finns det ett undantag. I exempel 65 rör det sig i stället om en språkväxling mellan svenska och tyska.

(65) Tåget lämnar slussen och åker ut i die Wirklichkeit [...] (Jägerfeld 2006: 16)

I exempel 65 använder sig karaktären av tyskans die Wirklichkeit (verkligheten) för att beskriva känslan då tåget kör iväg från stationen.

Men även om främmande språk ofta framträder för att öka dramatiken i romanerna finns det också andra tendenser – språkväxling används i romanerna för att betona likgiltighet, som i exempel 66.

(66) Torsdag, måndag, big difference. Du gör som du vill. (Jägerfeld 2010: 217)

Att uttrycka likgiltighet med hjälp av något främmande språk, som i exempel 66 ovan, har inte diskuterats i teorikapitlet. Om det är en del av ungdomsspråket är det således inte särskilt vitt känt. Jägerfeld använder sig ett flertal gånger av språkväxling när en

karaktär känner eller visar sig likgiltig till något, exempelvis i exempel 67 och 68 nedan.

(67) Om folk ville röka gräs, fine, inte mig emot, men jag ville inte vara den som gjorde det möjligt. (Jägerfeld 2013: 243)

(68) Jag hade helt enkelt lite annat att tänka på än kalkyler, algoritmer och integraler – whatever that was. (Jägerfeld 2013: 201)

I exempel 67 använder sig karaktären av engelskans *fine* för att beskriva hur lite hon bryr sig om huruvida andra människor använder droger eller inte. I exempel 68 görs läsaren i stället uppmärksam på hur lite karaktären i fråga bryr sig om skolmatematiken, särskilt när hon har stora privata bekymmer att ta itu med.

5.5 Betoning av gemenskap eller motåsiikt

Ungdomar uttrycker tydligt motåsikter och tvekar inte inför att påpeka att de anser att någonting är fel. Samtidigt använder ungdomar sig också oftare än vuxna av så kallad demonstrativ betoning av gemenskap, vilket innebär att man genast ger sin samtalspartner respons genom uttryck som ”ja precis”. (Jørgensen 1995: 128) Särskilt betoning av motåsikter kommer fram som ett kännetecknande drag i ungdomsspråket hos Jägerfelds karaktärer.

I exempel 69 uttrycker karaktären Justin en motåsiikt då Maja förklarar att något måste ha hänt hennes mamma eftersom hon aldrig annars brukar ha gammal mjölk i sitt kylskåp.

(69) Justin skrattade ett torrt avfärdande ”please”. (Jägerfeld 2010: 113)

Karaktären i exempel 69 använder sig av engelska när han avfärdar Majas oro. Det framgår meningen i exemplet att han inte anser att ett gammalt mjölkpaket är något som

helst tecken på att något hemskt har hänt, och engelskans *please* spelar en stor roll i det hela.

I exempel 70 beskriver huvudkaraktären hur hennes stora förälskelse inte håller med henne genom att hänvisa till ”den där amerikanska kampaffischen från andra världskriget. Den med den snygga hårda kvinnan som spänner musklerna och säger ’We can do it!’” (Jägerfeld 2013: 27).

(70) Men Audrey tyckte inte att we could do it. (Jägerfeld 2013: 27)

Förutom att karaktären i exempel 70 uttrycker en annans persons motåsiikt genom att använda sig av engelska rör det sig även om en hänvisning till något som hon sett i medierna, vilket är intressant med tanke på att ungdomar i hög grad använder sig av återgivet tal och citat. I det här fallet rör det sig om en modifiering av ett direkt citat. Direkta citat används ofta av unga för att uttrycka sina egna subjektiva känslor. (Kotsinas 1994: 40ff)

I exempel 71 använder sig en av Jägerfelds karaktärer av engelska för att beskriva hur ogärna han bor hemma hos sina föräldrar.

(71) Morsan och farsan tyckte att det skulle vara bra om jag bodde i Hässelby hos dem under tiden, men no way José, som du brukar säga. Att vara där dagtid är ångestframkallande nog. (Jägerfeld 2006: 165–166)

Också i exempel 71 använder sig karaktären av ett uttryck på engelska för att betona sin motåsiikt. Det verkar som att Jägerfelds karaktärer enbart ger engelskan denna funktion, vilket kan bero på att engelskan anses vara ett högstatusspråk (Börestam & Huss 2011: 78). Samtidigt är svenskarnas attityd till engelska i allmänhet positiv och det syns också i språkanvändningen (Nyström Höög 2005: 173).

I exempel 69–71 rör det sig om motåsikter, men det finns även belegg för att ungdomarna i romanerna använder sig av främmande språk för att uttrycka medhåll. Se exempel 72.

(72) Well, polyester klär mig, inte sant? (Jägerfeld 2013: 238)

Citatet i exempel 72 verkar lösryckt, men det föregås av en komplimang av en annan karaktär ("Vad fin du är.") och språkväxlingssekvensen i exemplet ovan kan därmed ses som ett, om än försiktigt, medhåll. I det här fallet rör det sig om engelskans *well* som inleder repliken.

Det finns inga språkväxlingssekvenser till andra språk än engelska som skulle kunna tolkas som demonstration av medhåll eller motåstikt i någon av romanerna.

5.6 Traditionellt tabubelagda teman

Ungdomar försöker skapa sig en vuxenidentitet och använder sig därför gärna av tabubelagda ord och uttryck, vilket kryddar språket med spontanitet och förstärker grupptillhörigheten (Jørgensen & Stenström: 2). När ungdomar talar om traditionellt tabubelagda ämnen, som sex (som är fallet i exempel 73) och alkohol, använder de sig gärna av andra språk än sitt modersmål, troligtvis för att skapa en bekväm distans (Kotsinas 1994: 68f).

(73) Man fick förstås gärna ligga runt, sure [...] (Jägerfeld 2013: 120)

I exempel 73 ovan beskriver karaktären sin avslappnade inställning till lösaktighet. Eftersom sex är ett traditionellt tabubelagt ämne är det möjligt att språkväxlingen, bestående av engelskans *sure*, är en indikation på ungdomsspråk.

I romanerna finns också en sammansättning innehållande italienska. Den kan anses röra ett traditionellt tabubelagt ämne eftersom det rör sig om *lambrusco*, en sorts vindruva. Se exempel 74.

(74) [Känns som åratals sedan jag drack gott vin. Som att vakna upp från en flera år lång] lambruscomardröm (Jägerfeld 2006: 192)

Alkohol har traditionellt setts som en tabubelagt ämne, vilket kan vara anledningen till att karaktären språkväxlar i stället för att berätta om sin alkohol användning på svenska.

Användningen av engelska när det gäller det tabubelagda ämnet droger beror på att det är en ny företeelse som gjort att man blivit tvungen att hämta språklig inspiration utifrån – det är inte ett lika väletablerat område som exempelvis lagbrott och homosexualitet. Att använda engelska kan också vara ett sätt att behålla den expressiva kraften i uttrycket även när fenomenet blivit etablerat. (Kotsinas 2002: 45f) Jägerfeld visar prov på detta i exemplet nedan.

(75) Nej, de skulle hitta någon annan dealer med ännu lägre moral (Jägerfeld 2013: 161)

I exempel 75 använder karaktären sig av engelskans *dealer* i stället för svenskans etablerade *langare*, troligen för att uttrycka sig mer expressivt.

5.7 Distansering

Att använda sig av ett uttryck på ett annat språk kan också vara ett sätt att distansera sig från ämnet – det kan för den unga karaktären vara lättare att uttrycka sina känslor på ett annat språk än på modersmålet (Kotsinas 1994: 68f). Kärleksyttringar görs i allmänhet oftare på engelska än på svenska i romanerna. Se exempel 76.

(76) Darling, du har ju tagit en veckas ranson! (Jägerfeld 2013: 44)

I romanerna används *darling* (min kursivering) fler gånger än den svenska motsvarigheten *älskling*, inte enbart i repliken i exempel 76. Engelska används också i ett annat fall där det kan röra sig om att distansera sig från temat kärlek. Se exempel 77.

(77) Så vanliga och söndertänkta som bara ett "I love you" kan vara. Jag kanske – gud förbjude – är vanlig. (Jägerfeld 2006: 14)

I exempel 77 beskriver karaktären sin motvilliga hållning till att vara vanlig, vilket kan vara en anledning till att hon använder sig av engelska i stället för svenska i föregående mening.

När en av karaktärerna i romanerna beskriver sin förälskelses kurviga kropp använder hon sig av engelska. Se exempel 78.

(78) [...] bröstet hoptryckta i en imponerande cleavage där ett ölunderrätt med lätthet hade kunnat passas in och försvinna. (Jägerfeld 2013: 103)

Cleavage (min kursivering) används, förutom i exemplet ovan, också när samma karaktär beskriver sin egen kropp. Svenskans motsvarighet *klyfta* verkar inte tilltala karaktären, vilket kan vara ett tecken på avståndstagande. Inte heller när det rör sig om en förmodad ätstörning vill karaktären i fråga uttrycka sig på svenska. Se exempel 79.

(79) Det kändes bra att hon prioriterade sin hy mer än sin omsättning, givet sina issues med mat. (Jägerfeld 2013: 259)

I exempel 79 använder sig karaktären av engelskans *issues* (sv problem, besvär) i stället för att uttrycka saken på sitt modersmål svenska.

6 SLUTDISKUSSION

I min avhandling pro gradu har jag analyserat och diskuterat användningen av språkväxling i tre svenska ungdomsromaner av Jenny Jägerfeld. Huvudsyftet var att undersöka hur och i vilken mån Jenny Jägerfeld använder sig av integrerad språkväxling i sina romaner för att ge en illusion av ett autentiskt ungdomsspråk. Min avsikt var ändå inte att peka ut romanspråket som felaktigt eller korrekt, utan snarare att undersöka på vilket sätt romankaraktärernas sätt att uttrycka sig liknar ungdomsspråket så som det förmodas talas i dag.

De tre ungdomsromanerna omfattar sammanlagt 837 sidor och 339 integrerade språkväxlingssekvenser. Liksom jag antog var de flesta av språkväxlingarna på engelska, vilket inte var oväntat eftersom det ur ungdomars synvinkel är ett högprestigespråk. Andra språk som förekom bland de integrerade språkväxlingarna i romanerna var tyska, italienska, spanska, franska, latin och finska, samt den svenska variationen östgötska. Min undersökning skedde i enlighet med Haapamäki och Erikssons (2011) modell, och är såväl kvantitativ som kvalitativ, med tanke på att jag både räknat och analyserat språkväxlingarna. Den främsta metoden för undersökningen har varit kvalitativ närläsning. Undersökningen har varit materialstyrd, vilket innebär att jag vad gäller kategorisering och presentation har utgått från materialet och det jag funnit under materialinsamlingen.

Jag ville ta reda på hur Jägerfeld använder sig av språkväxling för att göra romanspråket autentiskt. Till min hjälp hade jag förutom undersökningsmaterialet också en e-postintervju som jag gjort med författaren. Hennes uppfattningar om de egna språkkunskaperna motsvarade i mångt och mycket också karaktärernas språkanvändning. Jägerfeld var exempelvis omgiven av såväl tyska och engelska i sin uppväxt, och det är de två mest frekvent använda språken i romanerna.

De 339 språkväxlingssekvenserna har integrerats på olika sätt, och jag har därför valt att behandla dem i två olika kategorier: integrering på meningsnivå och integrering på ordnivå. Egentligen är dock den senare mer av en underkategori till integreringen på

meningsnivå. Genom att undersöka integrering också på ordnivå har jag kunnat se att morfologisk anpassning genom till exempel verbändelser eller pluralböjningar är vanligt i karaktärernas ordlekar.

När jag excerperat språkväxlingssekvenserna har jag utgått från den trettonde upplagan av SAOL. Det innebär att alla ord och uttryck som i materialet betraktas som språkväxlingar enligt SAOL inte är etablerade i svenskan. Av den anledningen har ord som *catwalk* och *popcorn* inte tagits med i undersökningen. Om ordet eller uttrycket däremot har en betydelse som inte räknas upp i SAOL, även om ordet alltså tas upp i ordlistan, har det excerperats. Ett exempel på detta är ordet *speed*, som i betydelsen hastighet finns med i ordlistan över ord i det svenska språket. I Jägerfelds romaner används ordet dock i betydelsen drog, och det har därmed betraktats som en språkväxling till engelska.

Undersökningen visade att romanspråket innehöll svordomar på många andra språk än huvudspråket svenska, vilket är ett vanligt drag i ungdomsspråket. Förutom engelska svordomar fanns även finska och franska representerade i romanerna. Även det faktum att ungdomar tycker om att leka med sitt språk har beaktats i romanspråket, exempelvis genom att karaktärerna knyter samman svenska och engelska i ett och samma ord, inte sällan med hjälp av bindestreck: *old school-rullstol* och *armkrok-kind-of-girl*.

Dessutom använder sig Jägerfelds romankaraktärer ofta av tilltal och hälsningsfraser på olika språk – man uttrycker sig exempelvis hellre *darling* och *mon amour* än tar till svenskans *älskling*. Det samma gäller traditionellt tabubelagda ämnen som sex och alkohol. När man diskuterar kvinnokroppens former i en av romanerna tar karaktären till engelskan. Enligt min undersökning stämmer romanspråket mycket väl överens med verkligheten som den beskrivs i språkvetenskaplig facklitteratur. En aspekt som inte beaktats i facklitteraturen men som vid upprepade tillfällen dyker upp i de undersökta romanerna är språkväxling som ett sätt att uttrycka likgiltighet, möjligen förstådd sådan (se exempel 66). På den punkten avviker romanspråket från uppfattningarna om ungdomsspråkets särdrag.

Jag har också undersökt graden av markering i språkväxlingssekvenserna. De flesta integrerade språkväxlingar är helt omarkerade, men typologiska markeringar förekommer. Det rör sig främst om kursivering, men också om användning av citattecken och fetstil. Ingen av de integrerade språkväxlingarna har markerats med versaler. De flesta av dessa typologiska markeringar har ändå använts för att visa att texten i fråga är en rubrik, en tanke, en känsla eller ett minne. Därför har jag inte betraktat dem som indikationer på att en språkväxling äger rum, utan som delar av romanens uppbyggnad.

De markeringar som finns har jag valt att kategorisera enligt Eriksson och Haapamäki (2011), det vill säga som svaga, relativt starka, starka eller mycket starka (se figur 1). En enda integrerad språkväxlingssekvens i romanerna är mycket starkt markerad, och endast fyra kan betraktas som starkt markerade. Det innebär att de innehåller flera olika markeringstyper i kombination med varandra (se exempel 6–7).

I kapitel 2 behandlar jag ungdomslitteraturen, definitioner av ungdomstiden och dess gränser samt ungdomsspråket i allmänhet, för att kunna avgöra hur väl romanspråket överensstämmer med verkligheten i fråga om språkväxling. Ungdomar har ett känslöbetonat och spontant språkbruk där utländska influenser är framträdande, särskilt när man ser till svordomsanvändningen. Traditionellt tabubelagda ämnen som sex och alkohol diskuteras gärna på engelska, och när det gäller tilltal och hälsningsfraser vill man helst vara originell. Kreativitet och expressivitet kännetecknar såväl ungdomskulturen som ungdomsspråket. Teorin satte även grunden för vilka sju kategorier som valdes ut för analysen.

Under arbetet med denna avhandling har den fjortonde upplagan av SAOL utkommit och därmed gjort den äldre upplagan förlegad. Eftersom materialet vid det laget redan var insamlat, och till stor del analyserat, har jag beslutat mig för att inte göra några ändringar. I analyskedet har jag dock varit väl medveten om att några av de ord som jag i min avhandling betraktar som språkväxlingar mycket väl kan vara etablerade i svenskan år 2015. Eftersom språket är föränderligt och ordlistor likaså är det viktigt att komma ihåg att denna undersökning endast speglar läget så som det såg ut vid årsskiftet

2014–2015, då materialinsamlingen gjordes. Man kan också hävda att romanernas språk inte är föränderligt – när de skrevs var den trettonde upplagan av SAOL gällande, och det språk som används i just de här romanerna kommer att se likadant ut framöver. Därför var användningen av den trettonde upplagan särskilt motiverad.

Vad gäller resultaten kan de inte generaliseras eftersom de bara gäller romaner av en och samma författare, alla med liknande teman (ungefär: självständig, ung tjej med ett rikt och problemfyllt inre liv finner mer dramatik i livet). Om man vill kunna säga något om användningen av språkväxling i svensk ungdomslitteratur krävs vidare forskning. Ungdomslitteraturen är en djungel av subgrenrer, och användningen av språkväxling kan definitivt variera inom dem. Det skulle kunna vara intressant att jämföra dessa romaner med fantasy- eller kriminalromaner för ungdomar eller unga vuxna, eftersom min personliga uppfattning är att ungdomsspråket inte har en lika väsentlig roll i dem.

Författarintervjun gav mig också mersmak. Att mer detaljerat undersöka sambandet mellan författarens egna, personliga språkbruk och romankaraktärernas sätt att uttrycka sig skulle kunna vara av intresse, om man kunde hitta någon lämplig undersökningsmetod. Intervjuer baserar sig trots allt på subjektiva åsikter och uppfattningar som inte nödvändigtvis behöver motsvara verkligheten. Landqvists och Björklunds (2014) mer detaljerade analysmodell för litterär språkväxling kan vara ett steg i rätt riktning (se avsnitt 3.2).

Denna avhandling kan ändå ge en insikt i hur författare kan använda sig av – och de facto använder sig av – språkväxling för att återge ungdomsspråk i skönlitteratur, medvetet eller omedvetet. Avhandlingen kan även fungera som underlag för fortsatt forskning inom ämnet. Svensk ungdomslitteratur har en tendens att uppskattas i Tyskland, och det skulle kunna vara av intresse att undersöka hur en översättare tar sig an språkväxlingarna i romanerna. Vägarna in till forskningsämnet skönlitterär språkväxling är många och intresseväckande, men fortfarande snåriga.

LITTERATUR

- Bellander, Theres (2010). *Ungomars dagliga interaktion. En språkvetenskaplig studie av sex gymnasieungdomars bruk av tal, skrift och interaktionsmedier*. Uppsala: Skrifter utgivna av institutionen för nordiska språk vid Uppsala universitet 84.
- Beers Fägersten, Kristy (2014). The use of English swear words in Swedish media. I: Marianne Rathje (red.). *Swearing in the Nordic Countries. Copenhagen 6 December 2012. Sprognævnets konferenceserie 2*. Frederiksberg: Dansk Sprognavn. 63–81.
- Buch Nielsen, Rikke (2002). Citater som dramatiserande træk i unge pigers og voksne kvinders samtaler. I: Eli-Marie Drange, Ulla-Britt Kotsinas & Anna-Brita Stenstrøm (red.). *Jallaspråk, slanguage og annet ungdomsspråk i Norden*. Kristiansand: Høyskoleforlaget. 133–141.
- Börestam, Ulla & Leena Huss (2001). *Språkliga möten. Tvåspråkighet och kontaktlingvistik*. Studentlitteratur: Lund.
- Drange, Eli-Marie (2002). Fremmedspråklige slangord i norsk ungdomsspråk. I: Eli-Marie Drange, Ulla-Britt Kotsinas & Anna-Brita Stenstrøm (red.). *Jallaspråk, slanguage og annet ungdomsspråk i Norden*. Kristiansand: Høyskoleforlaget. 9–18.
- Drange, Eli-Marie (2009). Anglicism in the informal speech of Norwegian and Chilean adolescents. Annette Myre Jørgensen & Anna Brita-Stenstrøm (red.). *Youngspeak in a Multilingual Perspective*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company. 161–175.
- Eriksson, Harriet & Saara Haapamäki (2011). Att analysera litterär flerspråkighet. I: Sinikka Niemi & Pirjo Söderholm (red.). *Svenskan i Finland 12*. Joensuu: University of Eastern Finland. 43–52.
- Forsskåhl, Mona (2002). Ett *face* är ett *fejs* är ett *fäije* – där finlandssvenska och engelska möts. I: Eli-Marie Drange, Ulla-Britt Kotsinas & Anna-Brita Stenstrøm (red.). *Jallaspråk, slanguage og annet ungdomsspråk i Norden*. Kristiansand: Høyskoleforlaget. 19–35.
- Gunnarsdotter Grönberg, Anna (2008). Ungdomsspråk. I: Eva Sundgren (red.). *Sociolingvistik*. Stockholm: Liber. 221–257.
- Haagensen, Bodil (2015). *Två tider – två miljöer – två romaner. Språkväxling i Kjell Westös Helsingforsskildringar*. Under utgivning.
- Hasund, Ingrid Kristine (2006). *Ungdomsspråk*. Bergen: Fagbokforlaget.

- Jonsson, Carla (2012). Making Silenced Voices Heard: Code-switching in Multilingual Literary Texts in Sweden. I: Mark Sebba, Shahrzad Mahootian & Carla Jonsson (red.). *Language Mixing and Code-Switching in Writing. Approaches to Mixed-Language Written Discourse*. New York: Routledge. 212–232.
- Jägerfeld, Jenny (2006). *Hål i huvudet*. Stockholm: Gilla Böcker.
- Jägerfeld, Jenny (2010a). *Här ligger jag och blöder*. Stockholm: Gilla Böcker.
- Jägerfeld, Jenny (2010b). *Jenny Jägerfeld* [online]. [Citerat 4.2.2015] Tillgänglig: <http://www.jennyjagerfeld.se/forfattare/>
- Jägerfeld, Jenny (2013). *Jag är ju så jävla easy going*. Stockholm: Gilla Böcker.
- Jägerfeld, Jenny (2015), författare. Stockholm. Intervju per e-post, 29.5.2015.
- Jørgensen, Nils (1995). *Barnspråk och ungdomsspråk*. Lund: Studentlitteratur.
- Jørgensen, Annette Myre & Anna-Brita Stenström (2009). Youngspeak in a multilingual perspective: Introduction. I: Annette Myre Jørgensen & Anna-Brita Stenström (red.). *Youngspeak in a Multilingual Perspective*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company. 1–9.
- Kalliokoski, Jyrki (2009). Tutkimuskohteena monikielisyys ja kielten kohtaaminen. I: Jyrki Kalliokoski, Lari Kotilainen & Päivi Pahta (red.). *Kielet kohtaavat*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Karlsson, Anna-Malin (1997). Skrivet ungdomsspråk, finns det? Om datorchatt och interauter. I: Ulla-Britt Kotsinas, Anna-Brita Stenström & Anna-Malin Karlsson (red.). *Ungdomsspråk i Norden. Föredrag från ett forskarsymposium*. Stockholm: Stockholms universitet. 147–158.
- Karlsson, Elise (2013). *En bok för alla* [online]. [Citerat 10.2.2015]. Tillgänglig: http://www.svd.se/kultur/en-bok-for-alla_7860172.svd
- Knauth, K. Alfons (2004). Multilinguale Literatur. I: Monika Schmitz-Emans (red.). *Literatur und Vielsprachigkeit*. Heidelberg: Synchron. 265–289.
- Kotsinas, Ulla-Britt (1994). *Ungdomsspråk*. Uppsala: Hallgren & Fallgren.
- Kotsinas, Ulla-Britt (2002). Engelska ord i nordisk slang. . I: Eli-Marie Drange, Ulla-Britt Kotsinas & Anna-Brita Stenström (red.). *Jallaspråk, slanguage og annet ungdomsspråk i Norden*. Kristiansand: Høyskoleforlaget. 37–61.
- Kotsinas, Ulla-Britt (2003). *En bok om slang, typ*. Stockholm: Norstedts.

- Kåks, Helena (2009). Unga och vuxenblivande. I: Lindgen, Simon (red.). *Ungdomskulturer*. Malmö: Gleerups. 28–42.
- Kåreland, Lena (2005). *Möte med barnboken*. Andra upplagan. Stockholm: Natur och Kultur.
- Kåreland, Lena (2009). *Barnboken i samhället*. Lund: Studentlitteratur.
- Landqvist, Hans (2012a). "Hennes röst blev tonlös när hon började prata svenska": litterär flerspråkighet och språkväxling. I: N. Nissilä & N. Siponkoski (red.) *Kielet liikkeessä, Språk i rörelse, Languages in Motion, Sprachen in Bewegung. VAKKI-symposiumi XXXII 11-12.2.2012*. Vaasa: VAKKI Publications 1. 142–152. [online] [Citerat 29.11.2013] Tillgänglig: http://www.vakki.net/publications/2012/VAKKI2012_Landqvist.pdf
- Landqvist, Hans (2012b). ”– Kuka ... puhuu ...? stönade Esaias. Vem pratar?” Litterär flerspråkighet och språkväxling i Mikael Niemis roman *Mannen som dog som en lax*. Göteborg: Göteborgs universitet [online]. [Citerat 27.8.2015]. Tillgänglig: https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/30028/3/gupea_2077_30028_3.pdf
- Landqvist, Hans & Siv Björklund (2014). Att analysera flerspråkighet och språkväxling i skönlitteratur på svenska: förslag till analys av kontextuella komponenter. I: Lamminpää, Siru & Christian Rink (red.). *Demokratia. Demokrati. Democracy. Demokratie. VAKKI-symposium XXXIV 13-14.2.2014*. Vasa: VAKKI Publications 3. 122–133.
- Lee, Carmen & David Barton (2012). Multilingual Texts on Web 2.0. The Case of Flickr.com. I: Mark Sebba, Shahrzad Mahootian & Carla Jonsson (red.). *Language Mixing and Code-Switching in Writing. Approaches to Mixed-Language Written Discourse*. New York: Routledge. 128–145.
- Leppänen, Sirpa (2012). Linguistic and Generic Hybridity in Web Writing. I: Mark Sebba, Shahrzad Mahootian & Carla Jonsson (red.). *Language Mixing and Code-Switching in Writing. Approaches to Mixed-Language Written Discourse*. New York: Routledge. 233–254.
- Lilius, Pirkko (1989). Om språkval i den finlandssvenska litteraturen. I: *Folkmålsstudier. Meddelanden från Föreningen för nordisk filologi* 32. Helsingfors: Föreningen för nordisk filologi. 111–128.
- Lönnroth, Harry (2009). *Svenskt i Tammerfors. Tre undersökningar om språk och samhälle i det inre av Finland*. Tammerfors universitet: Tammerfors.
- Mahootian, Shahrzad (2012). Repertoires and Resources: Accounting for Code-mixing in the Media. I: Mark Sebba, Shahrzad Mahootian & Carla Jonsson (red.).

Language Mixing and Code-Switching in Writing. Approaches to Mixed-Language Written Discourse. New York: Routledge. 192–211.

- Malmio, Kristina (2011). Ut i vida världen. Flerspråkighet i några finlandssvenska romaner på 1990- och 2000-talen. I: Heidi Grönstrand & Kristina Malmio (red.) (2011). *Både och, sekä että. Om flerspråkighet. Monikielisyydestä.* Helsingfors: Schildts. 293–317.
- McLeod, Saul (2014). *The Interview Method* [online]. [Citerad 25.10.2015]. Tillgänglig: <http://www.simplypsychology.org/interviews.html>
- Montes-Alcalá, Cecilia (2012). Code-switching in US-Latino Novels. I: Mark Sebba, Shahrzad Mahootian & Carla Jonsson (red.). *Language Mixing and Code-Switching in Writing. Approaches to Mixed-Language Written Discourse.* New York: Routledge. 68–88.
- Nettervik, Ingrid (2002). *I barnbokens värld.* Andra upplagan. Malmö: Gleerups.
- Neuland, Eva (2007). Mehrsprachig – kontrastiv – interkulturell: Zur Heterogenität und Typizität von Jugendsprachen. I: Eva Neuland (red.). *Jugendsprachen: Mehrsprachig – kontrastiv – interkulturell.* Frankfurt am Main: Peter Lang. 11–29.
- Norrby, Catrin (1997). Hur länge är man ungdom – språkligt sett? I: Ulla-Britt Kotsinas, Anna-Brita Stenström och Anna-Malin Karlsson (utg.). *Ungdomsspråk i Norden. Föredrag från ett forskarsymposium.* Stockholm: Stockholms universitet. 213–221.
- Nyholm, Sara (2012). *Närpesungdomars intraspråkliga beteende. En attitydunder-sökning med framtidsutsikt.* Universitas Wasaensis: Vasa.
- Nyström Höög, Catharina (2005). *Teamwork? Man kan lika gärna samarbeta. Svenska åsikter om importord.* Oslo: Novus forlag.
- Pahta, Päivi (2009). Tuhat vuotta koodinvaihtoa englantilaisissa teksteissä. I: Jyrki Kalliokoski, Lari Kotilainen & Päivi Pahta (red.). *Kielet kohtaavat.* Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. 288–308.
- Pakkanen, Anne (2011). *Språkväxling i Emma Juslins roman Ensamma tillsammans.* Opublicerad avhandling pro gradu i svenska språket [online]. [Citerad 18.3.2015]. Tillgänglig: <http://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/82503/gradu05003.pdf?sequence=1>
- Rantala, Maud (2010). *Språklig kontextualisering i Annika Luthers texter – En deskriptiv analys av svensk-finsk språkkontext i två ungdomsromaner.* Opublicerad avhandling pro gradu i modersmålet svenska [online]. [Citerad

- 18.10.2015]. Tillgänglig: <http://www.tritonia.fi/?d=244&g=abstract&abs=4039>
- Rathje, Marianne (2014). Attitudes to Danish swearwords and abusive terms in two generations. I: Marianne Rathje (red.). *Swearing in the Nordic Countries. Copenhagen 6 December 2012. Sprognævnets konferenceserie 2*. Frederiksberg: Dansk Sprognavn. 37–61.
- Sebba, Mark (2012). Researching and Theorising Multilingual Texts. I: Mark Sebba, Shahrzad Mahootian & Carla Jonsson (red.). *Language Mixing and Code-Switching in Writing. Approaches to Mixed-Language Written Discourse*. New York: Routledge. 1–26.
- Schmeling, Manfred (2004). Multilingualität und Interkulturalität im Gegenwartsroman. I: Monika Schmitz-Emans (red.). *Literatur und Vielsprachigkeit*. Heidelberg: Synchron. 221–235.
- Schmitz-Emans, Monika (2004). Literatur und Vielsprachigkeit: Aspekte, Themen, Voraussetzungen. I: Monika Schmitz-Emans (red.). *Literatur und Vielsprachigkeit*. Heidelberg: Synchron. 11–26.
- Storås, Linda (2014). Way bortom okej. Språkväxling i en svensk ungdomsroman. Opublicerad kandidatavhandling.
- Sundell, Joachim (2014). *Ungdomsböckerna faller ned i mörkret* [online]. [Citerat 10.2.2015]. Tillgänglig: <http://www.dn.se/kultur-noje/ungdomsbockerna-faller-ned-i-morkret/>
- Svenska Akademiens ordlista (2006). Trettonde upplagan. Stockholm: Norstedts Akademiska Förlag.
- Svenska barnboksinstitutet (2015). *Utgivning och statistik* [online]. [Citerat 2.2.2015]. Tillgänglig: <http://www.sbi.kb.se/sv/Utgivning-och-statistik/>.
- Tidigs, Julia (2014). *Att skriva sig över språkgränserna. Flerspråkighet i Jac. Ahrenbergs och Elmer Diktonius prosa*. Åbo: Åbo Akademis Förlag.
- Ungdomsstyrelsen (2010). *Ungdom och ungdomspolitik – ett svenskt perspektiv* [online]. [Citerat 27.2.2015]. Tillgänglig: http://www.mucf.se/sites/default/files/publikationer_uploads/ungdom-och-ungdomspolitik.pdf
- Vasa universitet (2014). *Språkvariation i text (SVIT)* [online]. [Citerat 18.3.2015]. Tillgänglig: <http://www.uva.fi/sv/research/groups/phenomena/svit/>
- Wallén, Göran (1996). *Vetenskapsteori och forskningsmetodik*. Lund: Studentlitteratur.

Wikberg, Erik (2015). *Boken 2015 – marknaden, trender och analyser. Rapport från Svenska Förläggareföreningen och Svenska Bokhandlareföreningen*. Stockholm: Svenska Bokhandlareföreningen och Svenska Förläggare AB.

Williams, Imogen Russell (2014). *What are YA books? And who is reading them?* [online]. [Citerat 14.6.2015]. Tillgänglig: <http://www.theguardian.com/books/booksblog/2014/jul/31/ya-books-reads-young-adult-teen-new-adult-books>

BILAGA. Intervjufrågor

1. I dina böcker använder du dig av många olika språk – engelska, tyska, franska, italienska och spanska, för att nämna några. Vilka språkkunskaper anser du att du själv har?
2. Är användningen av många olika språk i dina romaner medveten, eller ”råkar” karaktärerna bara slänga sig med främmande ord och uttryck?
3. Vad anser du är kännetecknande för ungdomsspråket? Försöker du medvetet krydda dina ungdomsromaner med sådana drag för att skapa ett autentiskt romanspråk?
4. Karaktärerna i dina romaner, och i vissa fall berättarrösten, använder sig av kreativa ordformer som ”old school-rullstol” och ”ace-ade”. I vilken mån är dessa spontana, och i vilken mån använder du dig själv av sådana när du talar?
5. Har du funderat på huruvida du måste översätta eller förklara de främmande uttrycken eller låttexternas innebörd för att inte exkludera läsare?
6. Vilka kommentarer brukar du få för ditt språk i romanerna? Har någon (annan) reagerat på denna typ av främmande inslag? Har dessa reaktioner i så fall varit positiva eller negativa?